

Rudar

Nov „Rudar“ in naše sodelovanje

Novo leto 1962 je prineslo tudi našemu časopisu »Rudar« nekaj novega. Z današnjim dnevem se je spremenila njegova oblika. Glava in format sta postala večja. Bralec ima občutek, da ima pred seboj bogatejšo in pestrejšo glasilo, v katerem bo dobil več snovi in jasnejši vpogled v življenje našega kolektiva. To se bo tudi lahko uresničilo, če bo vsak član kolektiva skrbel za to, da bo opisal probleme, ki nastajajo v podjetju in če bo preko časopisa dajal predloge za izboljšanje. Če bodo člani kolektiva več pisali in s tem prispevali svoje misli za izboljšanje gospodarjenja podjetja, bo časopis bolj pester, bolj privlačen. Prav bi bilo, da bi bilo med rudarji več takih tovarišev, kot je Sešek Alojz, ki je s svojimi članki že do sedaj večkrat posredoval svoje misli, katere so zelo pozitivno odjeknile med člani kolektiva. Razumljivo je, da rudar, ki dela v jami, pozna svoje delovišče, pozna dobre in slabe strani, ima izkušnje pri delu, najlaže opiše probleme, ki se pojavljajo v njegovem okolju. Tisti rudar, ki gleda na probleme z očmi splošno družbenih potreb, ki ne gleda z egoističnih vidikov, bo prav gotovo s svojim predlogom in svojo mislijo lahko veliko prispeval k izboljšanju. Vsako izboljšanje pa nam pripomore k večjemu uspehu in procvitu podjetja.

Letošnje leto bodo v proizvodnem procesu novi problemi v podjetju. Čedalje bolj se spoprijemamo z ekonomiko. Pred nekaj leti, ko je pri nas primanjkovalo premoga, nismo ob sprejemanju letnega družbenega plana tako z zaskrbljenimi očmi gledali v prihodnost, kot danes, ko vidimo, da morajo rudniki deponirati svojo neposredno proizvodnjo, ker je proizvodnja večja, kot pa so trenutne potrebe po premogu. Tudi naš rudnik s svojo deponijo in neprodanim premogom to krepko občuti. Pred nekaj leti je bil za našo komercialno službo problem v tem, kako čimbolj pravilno proizvedeni premog razdeliti, oziroma distribuirati, danes pa je problem v tem, kako ga prodati.

V letošnjem letu je predvidena proizvodnja premoga v RLV 2.500.000 ton, a v to proizvodnjo so v glavnem že vključene prodajne pogodbe. Pri tej proizvodnji ne bo potrebne po-

večevati staleža zaposlenih, kar s sedanjim staležem lahko dosežemo predvideno proizvodnjo. Vsekakor pa bomo morali gledati za tem, da bomo izboljšali organizacijo dela, da bodo naši rudarji z istim fizičnim naprezanjem dosegli boljše rezultate.

Organizacijska shema podjetja, ki je bila sprejeta pred kratkim, nam omogoča, da bomo lahko dosegli boljše uspehe, seveda, če bodo vodje etaž, vodje oddelkov in vodje čel delali tako, kot je zamišljeno. Njihova naloga je v tem, da poleg vođenja dela in strokovne vzgoje skrbijo tudi za družbeno politično vzgojo.

Ze pred nekaj leti se je na raznih konferencah in sestankih diskutiralo o tem, da se je vloga nadzornikov spremenila. Sedanja organizacijska shema podjetja je to tudi upoštevala. Naši rudarji ne potrebujejo več nadzornikov v starem klasičnem smislu, ki bi nadzirali delo rudarjev. Potrebujejo pa vodje, ki bodo vodili in organizirali delo. Večkrat je bilo poudarjeno, da morajo nadzorniki in ves vodilni kader delati na pojasnjevanju, vzgajanju in vodenju ljudi. Z drugo besedo — več politično delati med delavci. S tem ne mislim na abstraktno politično delo, temveč na konkretno pojasnjevanje. To pojasnjevanje pa je posebno potrebno danes, ko se nahajamo v dobi vedno bolj poglobljene decentralizacije.

Naše ekonomske enote so dosegle že lepe uspehe. Se večje rezultate pa bomo dosegli takrat, kadar se bo sleherni delavec usposobil in delal tako, da bo s svojim delom in odločanjem pripomogel k uspešnejšemu in ekonomičnejšemu gospodarjenju. Sleherni delavec se mora dobro zavedati, da bo uspeh podjetja in s tem v zvezi ustvarjen dohodek za razdelitev odvisen od dela samega.

Imamo še primere, ko nekateri posamezniki še ne razumejo, da so ustvarjena sredstva odvisna od uspeha celotnega podjetja in vsakega posameznega delavca. S temi posamezniki bomo morali več politično delati, v eč jim pojasnjevati, a to delo pa so v prvi vrsti poklicani vodje oddelkov ter vodje čel in organizacije ter posamezni člani Zveze komunistov, kakor tudi sindikalne podružnice. Tekavec

Nova shema organizacije podjetja

CDS je na svojem XXIV. rednem zasedanju sprejel novo organizacijsko shemo podjetja. Ta shema, ki je bila načelno sprejeta že v začetku decembra in se je v pretežni meri v mesecu decembru — kot preizkusnem mesecu — že delalo v skladu z njenimi načeli, naj da dokončno obliko za notranjo organizacijo strokovne in upravne službe RLV. V njej ni zapopadena organizacija samoupravnih organov, ki je bila z uvedbo obratnih delavskih svetov po ekonomskih enotah že v bistvu prilagojena novemu načinu poslovanja, ampak gre le za organizacijo, kot že rečeno, strokovne in upravne službe podjetja.

Temeljne postavke, ki so vodile komisijo pri sestavljanju predloga, so bile zlasti dve: ustvariti jasno in pregledno sliko delitve dela in pravic in dolžnosti, ki iz-

hajajo iz potreb nemotenega in uspešnega poslovanja podjetja in pa, prilagoditi organizacijo strokovne in upravne službe decentralizacije samoupravljanja in uvedbi ekonomskih enot, ki bo z novim načinom delitve čistega in osebnega dohodka še uspešneje zaživela.

Gospodarska organizacija je živ družbeni organizem, ki lahko izpolnjuje svojo nalogo le, če ima jasno porazdeljene in razporejene funkcije in organe, ki te funkcije vršijo. Vsako nejasnost in mešanje kompetene in dolžnosti lahko ustvari ovire za uspešno poslovanje. Naloga gospodarske organizacije RLV je, da s proizvodnjo lignita in drugih predmetov iz njenega registriranega predmeta poslovanja ustvarja družbeni dohodek; tej osnovni nalogi mora biti funkcionalno najustrežnejše

prilagojeno vso delovanje posameznih služb, oddelkov, obratov in tudi posameznih delovnih mest. S to organizacijsko shemo so tudi določena posamezna mesta in se lahko v bodoče novo delovno mesto odpre le, če sprejme sklep o tem centralni delavski svet podjetja.

Precejšnje spremembe so z novo organizacijsko shemo nastale v ekonomskih enotah jama-vzhod in jama-zapad, torej v samih jamskih obratih. Z ukinitvijo nadzornikov, uvedbo etaž kot zaključnih organizacijskih enot in razdelitvijo etaž na oddelke in čela so se bistveno spremenili okviri nekaterih delovnih mest. Zlasti je znatno pridobilo na pomenu delovno mesto vodje čela. Napačno je vsako naziranje, da je to delovno mesto manjšega pomena kot prejšnja delovna mesta nadzornikov. Čela so osnovne jamske proizvodne enote, s pravilno razporeditvijo dela in pravilnim vodenjem delovne discipline se ravno na čelih vodi osnovna borba za boljše storilnost in s tem za boljše uspehe podjetja. Uvedba cikličnega dela pa še v večji meri

zahteva od vodje čela strokovne in organizacijske sposobnosti.

Ni naš namen, obravnavati podrobnosti te sheme, ki je že poznana celotnemu kolektivu in ki je v svojem dosedanjem delovanju pokazala, da je zastavljena pravilno in ustrezno. Pripomnili bi, da je CDS poleg delovnih mest, ki so zapopadena v sami organizacijski shemi, sprejel in odobril še zunanja delovna mesta kapelnika rudarske godbe, upravnika in natakarjev v Delavskem klubu in upravnika in glavne kuharice v Počitniškem domu RLV v Fiesi. Ta delovna mesta so nujno potrebna za izpolnitev posameznih nalog, ki jih zahtevata kulturna vzgoja in rekreacija delavcev RLV.

Nova organizacijska shema, ki bo našla še svoj tekstualni izraz v novih Pravilih podjetja, naj da trdno osnovo za uspešno nadaljnje delo. Svoj obstoj bo opravičila le z discipliniranim in vestnim izpolnjevanjem zadanih nalog, z uspešnim izvrševanjem službenih nalog na delovnem mestu, čigar okvir in dolžnosti so z novo shemo sedaj trdno določene.

PO 414/1965

II 79368

Poslovanje ekonomskih enot in osebni dohodek

V sredini preteklega leta so v našem rudniku zaživele ekonomske enote. Poslovanje teh ekonomskih enot je postajalo iz meseca v mesec samostojnejše, pravice in dolžnosti posameznih enot pa so postajale vsak dan večje in določnejše. Poslovanje in delo ekonomskih enot je bilo osnovno vodilo pri sestavi pravilnika o delitvi čistega dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. S sprejemom teh dveh pravilnikov pa zadobe ekonomske enote še drugo važno dolžnost: samostojno delitev osebnih dohodkov.

Ze preteklo leto so ekonomske enote samostojno izračunavale doseženi čisti dohodek ter ob upoštevanju internih določil rudnika in na osnovi doseženega čistega dohodka določale delež osebnih dohodkov. Vendar pa je bilo potrebno pri tem v lanskem letu vršiti razna odstopanja in večkrat izravnavati dosežene osebne dohodke med posameznimi ekonomskimi enotami, predvsem zato, ker dostikrat ni bil znan vzrok povečanega ali zmanjšane doseženega čistega dohodka in pa tudi zato, ker še nismo imeli pravilnikov o delitvi čistega do-

hodka in osebnih dohodkov, ki bi uzakonjevali takšen način delitve.

V letošnjem letu pa se taka delitev čistega dohodka v ekonomskih enotah bistveno spremeni. Z novim pravilnikom o delitvi osebnega dohodka je dana ekonomskim enotam polna samostojnost delitve doseženega čistega dohodka. K tem pravilnikom je dana le še ena omejitev izplačila osebnih dohodkov in sicer ta, da je vsaka ekonomska enota obvezana, da oddaja najmanj 50 % sredstev v svoja nerazporejena sredstva in to tedaj, če preseže vrednost točke v posamezni ekonomski enoti din 1.75 v bruto znesku. Ze 15. februarja letos, ko bomo prejeli osebne dohodke za naše delo, bo vidna razlika v zaslužku posameznikov, zaposlenih v različnih ekonomskih enotah. Tedaj ne bo več izravnavanja osebnih dohodkov, predvsem deleža ekonomske enote med posameznimi ekonomskimi enotami, kot je bilo to v lanskem novembru, ko so vse ekonomske enote delile 5% delež ali pa v decembru, ko so delile 12% delež. Ze v januarju bo vsaka ekonomska e-

nota izplačala tolikšno vrednost točke, kot ji bo to dopuščal doseženi čisti dohodek in bo zato verjetno, da bodo nekatere ekonomske enote izplačale dokaj višjo vrednost točke kot druge, ki bodo dosegle slabši uspeh in s tem slabši čisti dohodek.

Pri tem se nam takoj vsili vprašanje, kako naj posamezna ekonomska enota doseže večji čisti dohodek. Za doseganje čistega dohodka imamo dve osnovni možnosti: povečanje proizvodnje in znižanje stroškov. Če povečamo proizvodnjo pri enaki udeležbi stroškov, je jasno, da bo dosežen večji čisti dohodek. In če pri tem uspemo povečati proizvodnjo, ne da bi temu ustrezno povečali tudi število zaposlenih, bo zaslužek vsakega posameznika lahko precej večji — dvignili bomo storilnost!

Drug važen činitelj za doseganje čim večjega čistega dohodka v posamezni ekonomski enoti pa so stroški. Premalo se še zavedamo, da nam vsak dinar, ki ga prihranimo pri stroških poslovanja, povečuje doseženi čisti dohodek v ekonomski enoti in s tem tudi možnost višje doseženih o-

sebnih dohodkov. Navedimo samo en praktični primer: meter novega transportnega gumijastega traku nas stane okrog 30.000 dinarjev, vulkaniziranje obrabljene oziroma poškodovanega gumijastega traku v dolžini enega metra pa nas stane v lastni delavnici le 5000 dinarjev. In koliko metrov takšnega traku nam leži po različnih kotih in skladiščih? Tudi pri orodju, ki ga dnevno uporabljamo pri delu, lahko s pravilnim vzdrževanjem in pazljivostjo veliko prihranimo, saj bo tako orodje ali stroj trajal dlje časa in ne bo potrebno predčasno popravilo ali nabava novega. Pri tem se zavedajmo, da ni važno vzorno vzdrževanje in opravljanje samo z najdražjimi stroji in orodji temveč tudi z lopato in rovnico, pa kladivom in svedrom. In kako ravnamo z materialom? Kolikokrat porabimo pri svojem delu veliko preveč materiala, kolikokrat moramo izdelek predelati ali celo zavreči zaradi slabe obdelave materiala! Koliko materiala nam leži v skladiščih, ker ga ne moremo ali ne znamo porabiti in vendar je bil ta material nabavljen prav za naše delo! Se in še bi lahko naštevali visoke stroške, ki so velikokrat popolnoma odveč in samo posledica našega slabega dela. V stroških so zajete ogromne vsote denarja, ki bi ga lahko s smotrnim gospodarjenjem in z majhnim trudom prihranili. Tak prihranek bi nam neposredno povečeval doseženi čisti dohodek in s tem tudi naše osebne dohodke.

Zavedajmo se, da se ekonomika in samoupravljanje ne pričneta pri delitvi osebnih dohodkov, temveč, da je potrebno dobro gospodariti in upravljati že v proizvodnji in da je delitev dohodka le rezultat dobrega ali slabega gospodarjenja.

In ko stoje danes ekonomske enote pred tem, da bodo samostojno delile doseženi čisti dohodek, se na svojem delovnem mestu ozrmo okrog sebe in pogledajo koliko in kakšne stroške ustvarjamo mi sami in naša bližnja okolica. Ugotovili bomo, da so mnogokrat previsoki ali celo nepotrebni. In če bomo storili tako, bodimo prepričani, da bodo uspehi našega dela veliko boljši in da bodo naši osebni dohodki precej porasli. Šele tedaj bomo lahko trdili, da poslujemo v naši ekonomski enoti z najmanjšimi stroški in da dobro gospodarimo.

Zanimiva Vas

Delovna mesta na širokem čelu

Centralni delavski svet RLV je XXIV. zasedanju dne 9. I. 1962 sprejel organizacijsko shemo rudnika. V tej shemi so predvidena delovna mesta, poleg ostalih tudi za široko čelo v jami. Morda je prav, da se s temi delovnimi mesti podrobneje seznanimo, saj zanimajo najštevilnejši krog bralcev lista oziroma članov kolektiva rudnika.

Po novi shemi prehajamo na višjo stopnjo organizacije dela na širokem čelu. Dosedaj so obstajala na čelu v glavnem tri delovna mesta oziroma kvalifikacije kopač, pomočnik kopača in nakladalec. Z ozirom na delo, ki so ga posamezni rudarji na čelu opravljali, so bili po vrsti dela in doprinosu k skupnemu učinku ocenjeni in na podlagi ocene tudi udeleženi pri celotnem zaslužku čela.

Razvoj rudarske tehnike na našem rudniku nam omogoča, da prehajamo na mnogo hitrejše odkopavanje kot nekoč. Predvsem stremimo, da dosežemo ciklus v treh izmenah. Prav gotovo je, da se mora takemu cikličnemu odkopavanju prilagoditi tudi organizacija dela na širokem čelu. Delo na čelu se bo lažje in bolj smotrno odvijalo, če bo vsak rudar na čelu točno vedel, kje in kaj bo prišel v roke. Zato je bilo nujno, da se moštvo vsakega čela razdeli po delovnih mestih.

Razdelitev moštva na 60 m dolgem čelu, ki dosega pri odkopavanju premoga ciklus, bo po sprejeti shemi izgledala približno tako:

Delovno mesto	Število mož
vodja čela	1
kopač in pomočnik kopača v nadkopu	2
kopač in pomočnik kopača v ropanju stojk	2
kopač in pomočnik kopača v podkopu	2
kopač na vgrajevanju jeklenega podporja	2
pomočnik kopača na vgrajevanju jeklenega podporja	2-4
nakladalec	7-8
s k u p a j	18

Sami nazivi delovnih mest povedo, kaj bo kdo na čelu delal. Na čelu bo dosežen dober učinek predvsem takrat, ko bo moštvo

na enem čelu in isti izmeni stalno in da bo vsak v naprej vedel za svoje vsakodnevno delo. Seveda so jamski pogoji odkopavanja včasih takšni, da zahtevajo premeščanje iz čela na čelo ali pa je delo na samem čelu skupno. Vendar nam določitev delovnih mest na čelu zagotavlja boljši uspeh, ker omogoča boljše usposabljanje posamezniku pri eni vrsti dela. Stremeti pa moramo, da bo vsak rudar tudi pri svojem delu na čelu ostal, razen takrat, ko je delo skupno kot je na primer predstavilo.

O vrednotenju delovnih mest, ki bo osnova za zaslužek pri skupnem akordu čela pa prihodnjč. Ing. Jurančič Jurij

Povečana stopnja obresti od dolgoročnih posojil

Meseca marca 1961 je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o obrestih od gospodarskih skladov. S tem zakonom je odredbodajalec dovolil bankam, da lahko zvišajo obresti za katere so se pogodile v posojilnih pogodbah do višine obrestne mere, ki je predpisana za poslovni sklad podjetja. Povečano obrestno mero lahko banke računajo od začetka leta 1961.

V kolikor pa se gospodarska organizacija ne strinja s tem, da se spremeni pogodba o povišani stopnji obrestne mere, lahko odstopi od pogodbe. V takšnem primeru pa mora vrniti izkoriščeni

del posojila v 60-tih dneh in to računajoč od dneva ko je bila obveščena o spremembi obrestne mere.

Investicijska banka, pri kateri imamo najeta posojila za kapitalno izgradnjo in družbeni standard, se je v mesecu decembru 1961 poslužila zgoraj omenjenih zakonskih določil in zvišala obrestno mero od 1 na 4%. Na novo določena obrestna mera je v precejšnji meri prizadela naše podjetje, saj moramo za leto 1961 dodatno plačati povečanih obresti za kapitalno izgradnjo 30.480.132 dinarjev in za družbeni standard 28.617.043 dinarjev. Skupaj pa

moramo plačati banki 59.097.175 din povečanih obresti, kar bo v precejšnji meri vplivalo na celotno delitev dohodka za l. 1961.

Ni pravilno, da se banka šele ob koncu leta spomni na pravice, ki jo daje omenjeni zakon. Lahko bi zvišala obrestno mero že med letom in tako dala možnost Rudniku, da pravočasno vkalkulira povečane stopnje obresti med poslovne stroške. Ker predstavlja znesek povečanih obresti veliko vsoto, ki ni zajeta v družbenem planu za leto 1961, moramo pa to upoštevati pri delitvi dohodka za leto 1961 smatramo, da je s tem prizadet celotni delovni kolektiv.

Poizkusna doba EE je končana

Z 31. XII. 1961 je potekla poizkusna doba EE jame-vzhod, jame-zapad ter klasirnice-izvoz. Te enote so prešle s 1. I. 1962 na svoj lastni obračun. Zaradi tega se je razformirala tudi centralna knjigovodska skupina in vsaka ekonomska enota je dobila svojega knjigovodjo, kar se je v poizkusni dobi pokazalo neizogibno potrebno. Zelo važno je namreč že med mesecem ugotavljati ekonomske dosežke, da se lahko pravočasno podvzamejo že med mesecem potrebni ukrepi.

Že v mesecih poizkusne dobe se je pokazalo, kako je čisti dohodek oz. plače odvisen od vloženega dela po EE. Za primer bi navedel samo ekonomske rezultate v novembru, ki so bili precej slabši od oktobrskih in se je to zelo močno odrazilo na naših prejemkih. Opozoriti moram, da bi bili prejemki še slabši, če bi ekonomske enote v oktobru ne ustvarile presežka dohodka, s katerim se je potem delno kril izpad v novembru.

To nam da misliti, da bomo morali v prihodnje bolj resno upoštevati vse ekonomske činitele, o katerih je že neštokrat razpravljali kolektiv (višja proizvodnost, štednja materiala, zmanjšanje okvar na strojih in jeklenem oporju, zmanjšanje števila nezgod itd.). Uspehe in visoke prejemke bomo dosegli le z visoko proizvodnjo in nizkimi poslovnimi stroški.

Ekonomske enote so dobile vse pravice in dolžnosti, ki jih ima proizvajalec, to se pravi upravne, disciplinske in ekonomske. To zahteva od vsakega našega proizvajalca aktivno vključitev v gospodarjenje. Vsakdo mora vedeti, kako se formirajo sredstva, kaj vpliva na dohodke njegove ekonomske enote, kje je možno kaj spremeniti, izboljšati itd. Vedeti mora, s čim lahko tudi sam pomaga, da se stvari izboljšajo, kajti to je ključ za uspeh novega gospodarskega sistema.

Zal pa imamo še tudi pri nas gotov odstotek ljudi, ki so nezainteresirani na gospodarjenju in

še živijo v tipični mezdni miselnosti, da nam bo v primeru slabega gospodarjenja že kdo dal denar za plače itd. Tovariši, te ljudi moramo čimprej zainteresirati in vključiti v upravljanje in gospodarjenje, kajti popolni uspeh bomo dosegli le, če bo vsak na svojem delovnem mestu stodstotno odigral svojo vlogo in če bomo enotni.

Družbeno ekonomski seminar - uspešno končan

Namen seminarja je bil, da bi se člani našega kolektiva podrobneje seznanili z družbeno-gospodarskimi predpisi oziroma z družbeno ekonomskim dogajanjem. Seminar je organiziralo naše podjetje v sklopu z Delavsko univerzo in je trajal od 9. 10. 1961 do vključno 22. 12. 1961. Razvijal se je v petih skupinah, oziroma seminarjih. Na vsakem seminarju je bilo obdelanih naslednjih šest tem, ki so jih predavali sami domači predavatelji. Predavatelji in teme so naslednje:

- Predavatelji: Tema:
- Godec Srečko: Gospodarski sistem in gospodarski predpisi
- Vrečko Karel: Odnos podjetja (RLV) — družba
- Delopst Rudi: Pravilnik o delitvi čistega dohodka
- Šušteršič Marjan: Pravilnik o delitvi osebnega dohodka
- Bencik Viljem: Formiranje in delitev dohodka (ekonomske enote)
- Mašera Ivan: Medsebojni odnosi I in II.

Seminarji so bili razvrščeni takole:

1. Za vodilni kader RLV od 9. 10. — 17. 10. 1961.

Udeležba je bila 68.09 % (% je izračunan po številu prisotnih ur na vse možne ure).

Za nadzornike, prvopisane kopače in strelce — od 23. 10. do 31. 10. 1961.

Skupna udeležba je bila 59.56 odstotkov.

Posamezni obrati:

jama vzhod 62.33%
jama zapad 49.76%

3. Za nadzorniško osebje — zunanaj: Skupna udeležba 54.18%.

Posamezni obrati:

zunani 32.50%
gradbeni 58.04%
el. strojni 51.14%
klasirnica 66.66%
vairnska del. 68.70%

4. Za člane obratnih delavskih svetov in sindikalnih odborov: od 20. 11. do 25. 11. 1961.

Skupna udeležba: 29.95%

Posamezni obrati:

jama — vzhod 28.76%
jama — zapad 32.06%
el. strojni 21.93%
klasirnica 28.58%
zunani obrat 21.20%
gradbeni obrat 25.40%
avtopark 28.71%

5. Za člane ZK: od 4. 12. do 9. 12. 1961:

Skupna udeležba: 49.08%

Posamezni obrati:

jama — vzhod 46.23%
jama — zapad 30.36%
avtopark 38.88%
zunani obrat 45.25%
gradbeni obrat 34.52%
klasirnica 54.16%
ostali člani (samo) 51.91%

Na drugi strani pa ne moremo mimo dejstva, da so danes perspektive absolventov višjih šol in prve stopnje visokošolskega študija še nekoliko nejasne, ker je tak nivo izobrazbe nov in je danes težko reči, ali bodo te šole res vzgajale strokovnjake, ki jih podjetja potrebujejo, ali pa bo potrebna še temeljita reorganizacija.

Naj bo tako ali drugače, mirno pa lahko trdimo, da bodo kadri, ki bodo izšli iz prakse in si bodo poleg svojega rednega dela pridobili višjo izobrazbo v šolah, vsekakor sposobni dobro opravljati naloge na delovnih mestih, ki jih bodo zavzemali.

Višje delo

6. Za administrativno osebje.

Skupna udeležba: 54.68%.

Posamezni obrati:

direkcija 52.75%
jama — zapad 53.33%
jama — vzhod 53.33%
gradbeni obrat 6.66%
zunani obrat 60.00%

Od celotnih možnih 3.790 ur je bilo obiskovanih samo 1713. Kje je vzrok tako malemu številu slušateljev? Nekoliko nas lahko opraviči precejšnje število bolnih in tistih, ki obiskujejo razne šole v popoldanskem času. Toda, če pomislimo, da je bilo prijavljenih v te seminarje nič več kot 656, potem dobimo jasno sliko nezainteresiranosti ali boljše povedano malomarnosti predvsem tistih članov, od katerih smo pričakovali najboljšo udeležbo. Ne vemo, zakaj je bil seminar za člane obratnih delavskih svetov in sindikalnih odborov tako maloštevilno obiskan, saj znaša % njihove udeležbe samo 29.95%. Ali se morda člani samoupravnih organov ne zavedajo svoje naloge? Potrebno bi bilo vsekakor tudi zanje organizirati še poseben seminar o družbenem samoupravljanju! Pa tudi udeležba ostalih ni bila nič kaj rožnata. Od vseh seminarjev je bil še najbolje obiskan prvi, to je za vodilni kader, kar je bilo tudi pričakovati. Vsekakor smo pričakovali večji odziv pri ostalih skupinah. Seminar za člane ZK je bil relativno dobro obiskan, če pomislimo, da je mnogo njihovih članov obiskovalo predavanja v drugih terminih.

S tem, da so se pokazale te slabosti strani, pa ne smemo misliti, da seminar ni uspel. Nasprotno, če pomislimo, da je bil ta seminar eden od najbolj razširjenih, potem smo vsekakor dosegli namen tega seminarja. To pa nam je tudi garant, da bodo člani, ki so obiskovali ta seminar, prenašali ta izkustva na tiste člane, kateri seminarja niso obiskovali. Razveseljivo pa je to, kar nam je pokazala anketa, da si slušatelji na splošno še želijo takih in podobnih seminarjev. Posebno so bili navdušeni nad predavanjem »O medsebojnih odnosih«, ki ga je vodil tov. Mareša Ivan in želijo, da bi se ta tema še obravnavala. Mnogi so izrazili željo, da bi nekateri predavatelji predavali s tako metodo, da bo vsem slušateljem lahko dojemljiva.

K. K.

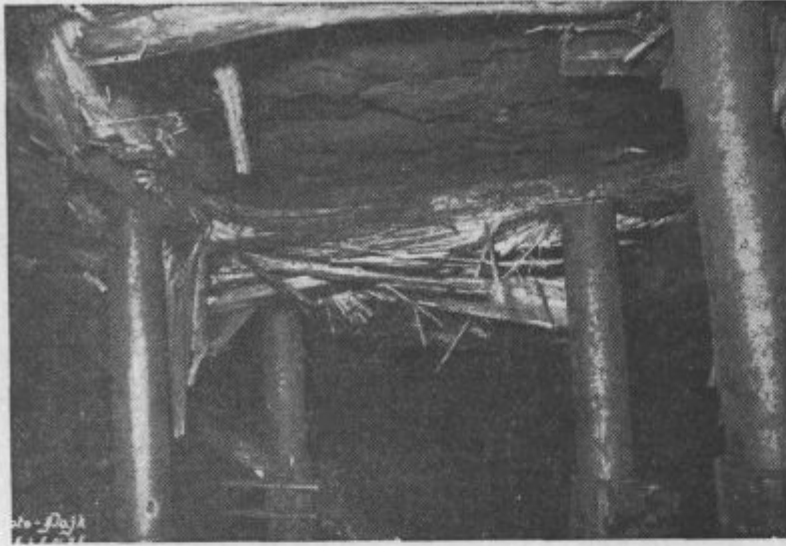
Delo in študij

Že dlje časa, prav posebno pa v letu 1961, se je začel pri nas močno propagirati izredni študij na raznih šolah. Za to vrsto študija je bilo tudi v našem podjetju precejšnje zanimanje. To pa je tudi razumljivo, ker so bili pogoji še kar nekam ugodni in vabljivi. Predvsem to, da je bil za izredni študij določen dvakrat daljši rok, kot za redni. Za širjenje izrednega študija je mnogo pripomogla ustanovitev raznih višjih šol v Mariboru ter reorganizacija visokošolskega študija na tri stopnje, kot tudi prost vpis na visoke in višje šole. Vsakomur je bila dana možnost, da se lahko poleg svojega vsakdanjega dela pripravljiva za dosego višje kvalifikacije.

Nimam točnih podatkov, vendar pa lahko rečem, da je iz našega podjetja vpisanih na omenjenih šolah preko 20 delavcev, kar je vsekakor lepa številka. Manj razveseljivo pa je, če pogledamo na dosežene rezultate. Le malo jih je na tekočem z o-

praviljanjem izpitov. Pri tem so znatno boljši študentje komercialne in pravne stroke, precej pa zaostajajo tehniki. Zakaj tako, je težko reči, vendar pa so težave izrednega študija znane. Vsakdo si lahko predstavlja, da je študij po rednem 8-urnem delu zelo naporno delo in zahteva dokajšnjo mero volje in vztrajnosti. Razen tega je marsikdo poleg svojega rednega dela v podjetju obremenjen še s funkcijami v raznih organizacijah, kar zopet terjajo dragocen popoldanski čas. Mislim, da bo treba tu pokazati razumevanje in ljudi, ki resno študirajo, takšnega dela v organizacijah razbremeniti.

Delna popuščanja v študiju lahko pripisujemo tudi šolam samim, ki še niso dovolj organizirale izrednega študija. Tu mislim predvsem na pomanjkanje skript za določene predmete, kot tudi to, da šole še sedaj niso pripravile nalog za izdelavo vaj iz vseh predmetov. Brez izdelanih vaj pa se na izpit ni mogoče prijaviti.

Pritisk v jami terja impregnacijo lesa

Da bi podaljšali življenjsko dobo lesa, je nujno, da poleg vseh preventivnih mer pristopimo k impregnaciji lesa. Posebni pogoji dela v rudnikih zahtevajo od impregnacijskih sredstev kakor tudi od samega načina postopka impregniranja vrsto drugih oseb in pogojev, kot jih pa pozna tehnika za impregnacijo lesa v druge svrhe.

Impregnacijsko sredstvo za jamski les nam mora zagotoviti naslednje pogoje:

1. Zaščititi mora les pred vsemi insekti in stoodstotno uničiti vse glivice, posebno še tiste, katere so pod ugodnejšimi pogoji v jami odpornejše kot drugje.
2. Sredstvo mora biti lahko topljivo v vodi in se mora dobro in hitro vpijati v les ter spajati in povezovati z vlakni.
3. Na višji temperaturi ne smejo izparevati, kakor tudi ne v vodi izpirati.
4. Impregnacijsko sredstvo ne sme napadati vlaken in s tem zmanjševati odpornosti lesa.
5. Biti mora nevtralna do železa in drugih kovin — ne sme povzročati korozije.
6. Z lahkoto se mora v čim krajšem času vpijati globoko v les.
7. Predvsem ne sme škodovati zdravju rudarjev in otežkočati življenjske pogoje v jami.
8. Z impregnacijskimi sredstvi ne smemo povečati gorljivosti lesa, če pa pride do požara, ne sme impregnirani les povzročati zažigljivega dima ali strupenih plinov.

Les impregniramo na več načinov in z različnimi sredstvi. Najvažnejše pa je, da je predvsem debelejši les pred impregnacijo popolnoma obdelan, to je, da ga po impregnaciji globlje ne zasekavamo ali žagamo, ker s tem odpiramo prosto pot škodljivcem za napad v sredino lesa.

Glavni načini impregniranja so:

1. Premazovanje
  2. Potapljanje — hladno
  3. Potapljanje — hladno-toplo
  4. Impregniranje pod vakuumom in pritiskom.
- Impregnacija s premazovanjem ne pride v poštev za jamski les. Ta način se uporablja predvsem

za impregnacijo rezanega lesa tanjših dimenzij za potrebe v gradbeništvu. Pa tudi tu le takrat, če gre za porabo manjših količin.

Postopek impregnacije s potapljanjem uporabljamo predvsem za impregniranje jamskega lesa bodisi suhega ali svežega. Kako globoko prodirajo v les impregnacijska sredstva zavisi od debeline, vrste in vlage lesa ter koliko časa ga namakamo. Za potapljanje lesa se uporabljajo posebni bazeni. Les se vlaga v bazene tako, da ne more splavati na vrh raztopine, čas namakanja pa traja od dva do deset dni. Lahko pa čas namakanja skrajšamo, če kombiniramo toplo-hladni postopek. Vsebinsko raztopine segrejemo na 80–90°C in jo takšno držimo štiri do osem ur. Nato pustimo, da se bazen počasi ohladi, nato pa dvignemo les iz bazena. Ves ta čas pa kontroliramo pene-

tracijo. Svrha ogrevanja je, da iz lesa odstranimo gotovo količino zraka in s tem pri ohlajevanju dosežemo hitrejše vpijanje impregnacijske raztopine.

Napajanje lesa ni enakomerno in je odvisno od strukture lesa. Za impregniranje suhega lesa uporabljamo 2–4% raztopino, medtem ko je za sveži les dovoljena 10–15%. V sveži les prodira raztopina na bazi osmotskega pritiska. Pri potapljanju lesa ne igra vloge porabljena količina impregnacijskih soli na m³, ker se pri tem načinu prepoji samo zunanji sloj lesa. Vsako forsiranje močnejših raztopin bi samo povečalo stroške impregnacije, ker raztopina s pomočjo difuzije in osmoze prodira tako globoko, kakor globoko je les vlažen, t. j. v kolikor vsebuje prirodni sok in dokler se ne fiksira raztopina na vlakna lesa. Važno je, da se les prepoji, kar se da najgloblje. Kontrolo vršimo na ta način, da odrežemo kos lesa in ga osušimo.

Nato ga premažemo ali pa prskamo n. pr. pri Wohmen-voih soleh z reaktivom, nakar prepojeni sloj porumeni, ostala ploskev pa pordeči. Ko smo to ugotovili, je potrebno tudi ugotoviti količino vpijane količine impregnacijskih sredstev na m³. To storimo na ta način, da les stehamo pred in po potapljanju. Podatki nam služijo za izračun stroškov impregnacije.

Postopek impregniranja pod vakuumom in pritiskom lahko uporabljajo le rudniki, ki uporabljajo letno preko 3000 m³ impregniranega lesa. Impregnacijske naprave so tako drage, da so pri manjši kapaciteti nerentabilne. Pri tem postopku se les impregnira v velikih zaprtih kotlih pod vakuumom in pritiskom do 8 atmosfer. Proces je krajši, impregnacija pa boljša in temu primerno dražja. Te naprave uporablja že 30 let rudnik Reinbrannkohle v bližini Kölna v Nemčiji, ki ima o impregnaciji lesa do danes najboljše izkušnje. Pečnik Jože

Disciplinsko sodišče je sodilo

V decembru se je sestalo disciplinsko sodišče na kadrovskem oddelku rudnika lignita Velenje. Vršili sta se dve razpravi.

Obtoženi Kolar Vinko, čelni nadzornik, Avberšek Jože, prvopisani kopač na drugi izmeni, Drev Ivan, revirni nadzornik,

Krištof Franc, čelni nadzornik in Oblišar Anton prvopisani kopač na tretji izmeni so obdolženi in priznani za krive, ker niso 17. novembra 1961 na čelu B na 80. etaži po predpisih zatesarili križišče tega čela. Kolar Vinko in Avberšek Jože sta kljub temu dovolila, da se je vršila prestavitev, dočim so Drev Ivan, Krištof Franc in Oblišar Anton, čeprav križišče ni bilo po predpisih zatesarjeno, dovolili, da se je odpiral strop. S tem so seveda opustili ukrepe za varnost delavcev. Zakrivili so hujšo kršitev po členu 270 Zakona o delovnih razmerjih. Na podlagi tega zakona so bili vsi kaznovani s strogim javnim ukorom.

Obtoženi Hudašin Slavko pa je pri tem kazenskem postopku oproščen obtožbe, ker je pravilno postopal. Dal je namreč nalog, da se mora križišče pravilno in po predpisih zatesariti.

— — —

Nadalje je disciplinsko sodišče obravnavalo tudi kaznivo dejanje Slatinšek Ferdinanda in Konc Jožeta. Obtoženca sta 26. novembra 1961 ob 18.30 uri hotela iz skladišča betonskega železa gradbenega obrata RLV odpeljati in si prisvojiti 281 kg betonskega železa v skupni vrednosti 33.720 din. kar pa jima je bilo preprečeno.

Ker sta si protipravno hotela prisvojiti tujo lastnino, sta s tem zakrivila hujšo kršitev delovne discipline. Po členu 270 »Zakona o delovnih razmerjih« sta bila kaznovana: Slatinšek Ferdinand je bil odpuščen iz gospodarske organizacije, Konc Jože pa z denarno kaznijo 4.000 din.

Ali bo uspelo

Zvečer, ko sta legla k počitku, je žena dejala možu: »Danes popoldne, ko si bil ti na »šihču« sem z sosédovimi sedela pred hišo. Razgovarjale smo se o stanovanjih. Marica je rekla, da so primorani stanovanje prepleškati, ker je minilo že tri leta od vselitve. Jaz sem začela malo razmišljati in v svoji glavi delati kalkulacije. Prišla sem do sledeče ugotovitve: če naše trosobno stanovanje prepleškamo in uredimo, da bo lepo in čisto nam bo pleskar zaračunal najmanj 10.000 din. To reč bo treba »odrahtati« 10 tisočakov pa lahko sebi kupim prav lepo obleko. Če kupim obleko, bom bolj »fletna« in me boš ti raje imel. Zato sem sklenila, da si ne bomo delali stroškov s pleškanjem, ampak se bomo raje preselili v center. Ko se bomo preselili, boš dobil nekje en »ajmer« apna in boš sedanje stanovanje kar sam malo pobelil, da ne bodo mogli reči, smo ga pustili zanemarjenega. Prihranili bomo pa le 10 tisočakov.«

»Ne vem, če bo šlo tako gladko« je odvrnil mož in se pretegnil.

»Zakaj pa ne?« mu je hitro vpadla v besedo, »saj se jih je že dosti preselilo.«

»S čim pa naj utemeljimo, da je potrebna preselitev?« je vprašal mož.

Zena se je razburila in dejala: »Ne bodi taka šlapa! Preselili se bomo, pa amen! Jaz sem že napisala prošnjo, jutri dopoldan jo boš odnesel na kadrovski oddelk. Če te bo kdo kaj vprašal ali pripomnil, ga kar nahruli, saj nas morajo preseliti. Reci jim, da sem jaz bolna — oh, saj sem res bolna, zato se moramo preseliti.« Začela je jokati, med jokom pa je dejala: »Ti veš, kake parkete imamo! Ali misliš, da jih bom jaz čistila? Misliš, da sem neumna?« Obrisala si je solze in dejala: »Preselili se bomo, da veš!«

Mož je utihnil. Drugi dan je vzel prošnjo in odšel po njenih navodilih.

T-e-c

Izračunavanje stanarine v samskih domovih

V stanovanjskem bloku na Šaleški cesti 18 je RLV opremil 5 trosobnih družinskih stanovanj z inventarjem za samce in v njih nastanil rudarje, absolvente IRS, ki so v letu 1961 končali šolo in pridobili naziv kvalificiranega delavca.

Ležišča so zelo udobna, ves inventar je nov — udoben, prostori imajo toplovodno ogrevanje in stalno toplo tekočo vodo kot vsa ostala stanovanja v centru Novega Velenja. V vsakem stanovanju je tudi kopalnica s kadjo in prho, ki je stalno na razpolago stanovalcem. Sobe pospravljata dve snažilki.

Za vse udobnosti so stanovalci doslej plačali le 1500 din mesečno, prav tako kot samci v ostalih samskih stanovanjih, ki še zdaleč nimajo takih ugodnosti. Ker se mora tudi za te stanovalce čimprej urediti plačevanje polne vrednosti stanovanja in nudenih uslug, si nekako oglejmo dejanske stroške, ki odpadejo na vsakega stanovalca.

Najprej najemnina in redni stroški stanovanja:

Ker plačajo stanovalci sami le 1500 din mesečno, poravna razlika, ki znaša 2686 din mesečno na posameznika delovni kolektiv kot celota.

Ali je to pravilno?

Kvalificirani delavci — absolventi IRS so kakor vsi ostali polno plačani za svoje delo. Njihovi povprečni mesečni prejemki so v povprečju enaki kot jih imajo njihovi tovariši, ki so poročeni. Kdo njim registrira stanarino za družinsko stanovanje? Jasno je da nihče, sicer pa tega tudi od nikogar ne pričakujemo? Zakaj naj bi pa kolektiv kot celota regresiral stroške stanovanja samcem? Tu ni prav nobenega opravičila, zato je treba takoj urediti, da bo vsak zase plačal to kar prejema, odnosno, da se bo lahko vsak dan odločil, kje si bo za svoj denar iskal usluge, ki jih potrebuje. Pri tem je treba omeniti, da so ti stanovalci deležni (poleg ostalih) še enega regresa in sicer pri prehrani. Kolektiv RLV še vedno regresira stroške prehrane v menzi hotela »Paka«. Ta regres, ki predstavlja razliko cene, ki je veljala

nedvomno mnogo večje izdatke kot samski delavci — tudi njim nihče ničesar ne regresira, zato se mnogi upravičeno sprašujejo ali so dolžni prispevati nekaterim, ki tega prispevka niso potrebni, še manj pa upravičeni. Ker bodo prizadeti sami takoj vprašali »ali ostali samci plačajo polne usluge, ki jih prejemajo« moramo pogledati še kako je s tistimi, ki stanujejo v samskem domu, internatu, ali v petorčkih. Tudi ti plačajo mesečno 1500 din za stanovanje in vse ostale usluge.

Usluge za ta samska stanovanja so za 1046 din mesečno cenejša kot stanovanja za absolvente IRS, so pa temu ustrezno tudi manj udobna. Kljub temu pa daje kolektiv kot celota tudi tem samcem kot prispevek k stroškom za hrano in stanovanje še 3.290 din mesečno. Toda ta prispevek je že bolj opravičljiv, ker je med temi samci največ novincev, nekvalificiranih delavcev, ki imajo vsaj v prvih mesecih zaposlitve težave zaradi nižjih osebnih prejemkov, po drugi strani pa veliko potreb po predmetih za osebno rabo.

Izračun stroškov uslug za ta stanovanja pa je naslednji:

	din
Uporaba inventarja — posteljno perilo in perje za 1 posteljo, vrednost 7.300 din, mesečna obrabnina	202
Posteljne odeje in vložki, vrednost 32.000 din, doba trajanja 5 let, mesečna obrabnina	533
Pohištvo, vrednost na 1 stanovalca 49.000 din, doba trajanja 10 let, mesečna obrabnina	414
Pranje posteljnega perila	248
	1397
Pospravljanje in čiščenje sob na 1 stanovalca	1093
Cistilni in potrošniški material	53
	1.146
Najemnina za prostor (cena sobe) za 1 stanovalca za 1 mesec znaša	439
Uporaba električnega toka na 1 stanovalca	92
Uporaba vode	50
Odvoz smeti	16
	597

Skupen izračun stroškov uslug je:

Uporaba inventarja	1397
Čiščenje prostorov	1146
Stanarina s komunalnimi uslugami	597
	3140

	din mesečno
Za 1 družinsko stanovanje je določena akontacija najemnine (ker še ni dokončnega izračuna) v znesku	6000
za uporabo električne energije odpade na 1 stan.	1000
za uporabo vode (50 din na osebo mesečno)	350
za odnašanje smeti in druge komunalne usluge	100
Skupaj:	7450

Ker je v enem stanovanju povprečno 7 samcev, odpade na enega mesečno povprečno 1064 din, stroški za toplovod, ki znašajo mesečno 1300 din na 1 stanovanje se ne računajo, ker samci, ki so v rudniških stanovanjih ne prejemajo deputatnega premoga ali denarnega nadomestila zanj.

Teh 1064 din predstavlja le stanarino. Za uporabo inventarja in stroške čiščenja pa je kalkulacija naslednja:

v rudniški menzi ob ukinitvi iste v juliju 1961 in dejansko polno ceno v menzi hotela »Paka«, znaša na enega abonenta mesečno 1650 din. Če prištejemo ta regres, ki ga plača prav tako kolektiv kot celota, prejemajo ti samci poleg rednih prejemkov še 4.336 din mesečno kot prispevek za njihove stroške prehrane in stanovanja. Tovariši, ki imajo svoje družine in se sami hranijo doma imajo

	din
Teh 1064 din predstavlja le stanarino. Za uporabo inventarja in stroške čiščenja pa je kalkulacija naslednja:	
Uporaba inventarja	
Posteljno perilo in perje za 1 posteljo, vrednost 7.300 din, doba trajanja je 3 leta — mesečna obrabnina znaša	202
Posteljne odeje in vložki — vrednost 32.000 din, doba trajanja 5 let, mesečna obrabnina znaša	533
Pohištvo (za enega stanovalca) vrednost 53.000 din, doba trajanja 10 let, mesečna obrabnina znaša	441
Pranje posteljnega perila 2 krat mesečno	280
	1456
Prostore pospravljata in čistita dve snažilki, katerih bruto plača znaša ca. 30.000 din mesečno	1666
Skupaj znašajo stroški enega stanovalca mesečno:	
1. stanarina z rednimi stroški	1064
2. stroški uporabe inventarja in pranje	1456
3. stroški čiščenja in pospravljanja	1666
	4186

Meda ne veste:

— Da je v rudniku lignita Velenje zaposlenih vsega skupaj 3142 delavcev.

— Da smo v letu 1961 sprejeli v službo 980 delavcev, iz podjetja pa jih je odšlo 738.

— Da je v letu 1961 pridobilo kvalifikacijo 455 delavcev. Od tega kvalificiranih delavcev 162, strelecev 72 in polkvalificiranih 221.

— Da rudnik štipendira 46 dijakov na fakultetah in 43 dijakov na srednje-tehničnih šolah. Poleg teh pa štipendira ali delno plačuje šolnine še 27 delavcem, ki obiskujejo mojstrske šole, 10 delavcev in uslužbencev obiskuje večerno ekonomsko šolo in 14 večernih knjigovodski tečaj.

— Da bo odšlo v treh letih predvidoma 130 delavcev v starostno upokožitev.

— Da v rudniških stanovanjih stanuje 1106 družin.

— Da je povprečna stanovanj-

ska površina na stanovalca 16,50 m².

— Da ima RLV 520 postelj v samskih sobah.

— Da je bilo pred zadnjo razdelitvijo družinskih stanovanj vloženo na kadrovsko socialni oddelek 85 prošenj za zamenjavo stanovanja. Vsi prosilci želijo stanovanja v centru.

— Da je bilo preko poletja in jeseni v hotelu »Paka« petkrat tedensko ples, v restavraciji »Jezero« pa trikrat tedensko. Kljub temu pa nekateri mladinci govorijo, da je za mladino v Velenju slabo življenje, ker ni plesa.

— Da so nekateri abonenti samopostrežne restavracije hotela »Paka« tako neotesani, da pri kosilu niti svojih pokrival ne snemajo z glave.

— Da je 25. decembra 16 rudarjev naredilo neopravičene izostanke. Smešno kajne, da tudi posamezne rudarje prevzamejo božični prazniki.

Zakaj slaba preskrba z zelenjavo?

Preskrba z zelenjavo v velenjski trgovini z živili je v zadnjem času zelo zašepala. Zato se postavlja vprašanje, če je tem razmeram krivo splošno kritično stanje preskrbe z zelenjavo, ali pa je posredi očitna neodgovor-

nost nabavnega osebja do potrošnika?

Ne gre samo za akutno pomanjkanje zelenjave, kajti tudi zima je deloma kriva, ampak predvsem za minimalno kakovost, ki bi jo morala imeti zelenjava,

namenjena prodaji potrošnikom.

Tik pred novim letom je bila v prodaji zelena solata, ki pa je bila pretežno gnila, žal pa kot taka ni imela na ceno nobenega vpliva. Cena solati je bila 250 din. Razumljivo je, da solata v takem stanju ni šla v prodajo po normalni ceni ter se je gnitje nadaljevalo. Vprašanje je, kakšen je bil finančni učinek? Smatramo, da bi bilo mnogo bolje tako ali

podobno blago, ki podleže kvaru, pravočasno prodati po nižji ceni, da bi se vsaj nekaj izplačalo.

V ostalem mislimo, da bi se dalo z različnimi sorodnimi zelenjavami v kritičnem zimskem času kritične potrebe namesto zelenih solat, ker je zelenjava na splošno iz zdravstvenih in prehranbenih razlogov neogibna del našega dnevnega jedilnega lista.

Velenje energo-kemični kombinat

Daljinski plin - vir energije

Poleg premoga tvorijo nafta, zemeljski plin in voda glavno energijsko bazo za gospodarski razvoj pri nas in v svetu. Po količini zaloga in višini proizvodnje je premog še vedno najvažnejše gorivo in s tem važen vir energije.

Naša republika razpolaga poleg izredno ugodnega vodno energetskega potenciala, ki je osnova hidrocentral z ogromnimi količinami premoga v velenjskem lignitnem bazenu.

Sedanja potrošnja lignita je direktna, ko ga trošimo v industriji in široki potrošnji kot kurivo, ali pa indirektna, ko ga trošimo v kotlarnah, termoelektrarnah, individualnih generatorskih napravah itd. Taka potrošnja pa ni racionalna in ekonomična.

Zaradi tega, ker želimo visokodelave premoga trudi izpopolniti obstoječe postopke in najti nove učinkovitejše metode za oplemenitenje trdnih goriv v smeri njih utekočinjenja ali vplinjevanja. Z novimi metodami je mogoče pridobivati iz premogov slabe ali pa najslabše kvalitete visokvalitetno brezbalasto gorivo za industrijo, naselja, individualne potrošnike itd. Brezbalastno gorivo je daljinski plin zato, ker nima primesi v obliki nečistoč, je brez žvepla, je suh in ne tvori pepela itd.

Vplinjevanje lignita v Velenju bo visokotlačno, kar pomeni, da bo plin pod pritiskom 23 atm. Iz visokotlačnih generatorjev, kjer vplinjemo lignit, bo visokotlačni plin, potem ko ga očistimo, vstopal v plinovodno mrežo.

Zaradi tega, ker je plin visokotlačni, ga je možno transportirati na velike razdalje. Zato tudi ime daljinski plin. Plinovodna mreža vodi plin do glavnih potrošnikov in glavnih mest ter naselij. Glavni potrošniki so Železarna Jesenice, Železarna Ravne, Železarna Štore, Cinkarna Celje, Tovarna glinice in aluminija Kidričevo in Tovarna dušika Ruše. Glavna mesta in naselja, do katerih bomo vodili plin, pa so Velenje, Soštanj, Slovenj Gradec, Ravne, Polzela, Sempeter, Zalec, Petrovče, Celje Slov. Konjice, Slov. Bistrica, Maribor, Ruše, Vransko, Kamnik, Domžale, Ljubljana, Kranj, Radovljica, Jesenice.

Plinovodna mreža oziroma plinovod bo grajen po najodobnejših tehničnih in varnostnih predpisih. Položen bo v zemljo, en meter globoko in primerno zaščiten proti rji — koroziji. Notranji premer plinovoda bo od 150 do 350 mm. Za nadzor plinovoda v pogonu so predvidene avtomatizirane signalne naprave, katere javljajo centrali v Velenju vse možne nedostake, ki bi lahko nastopili pri potrošnikih. Razen tega so predvidene stalne skupine za terensko kontrolo plinovodne mreže.

Za posamezne potrošnike tako industrijske kot ostale, so predvideni odcepni vodi od glavne plinovodne mreže. Na odcepnih vodih so plinske postaje z zapornimi, varnostnimi in reducirnimi ventili, z merilnimi instrumenti, z eventualnimi napravami za gretje plina pri primerih večjih zni-

žanj tlakov, ko se plin prekomerno ohladi, ter z napravami za odišavlejnje plina.

Od plinskih postaj naprej bodo v krogih potrošnje izvedene plinske mreže, v katerih bo plin pod tlakom, ki je ustrezen za industrijske, odn. ostale potrošnike.

Daljinski plin iz Velenja je vir energije in to toplotne, ker ga je možno uporabiti in koristiti v industrijski in ostali potrošnji.

Kot primer navajamo sledeče možnosti uporabe daljinskega plina:

1. V INDUSTRIJSKI PROIZVODNJI

a) Železarska industrija
— pri Siemens-Martín pečeh v kombinaciji s tekočimi gorivi in to 70 % ogrevne vrednosti v plinu ter 30 % ogrevne vrednosti v tekočem gorivu;

— v valjarniških pečeh, kovaških pečeh za normalizacijo in žarenje, kalilnih pečeh, sušilnih pečeh za kalupe, sušilnih pečeh za pesek itd. in to z uporabo izključno daljinskega plina.

b) Barvasta metalurgija
— v aluminiji industriji in to za sintranje boksita in za kalcinacijo glinice;

— za predelavo cinkove rude in za proizvodnjo cinka;

— za gretje vložkov v valjarniških pečeh za baker, cink in svinec.

c) Kemična industrija
— za aglomeracijske peči, sušilnice itd.

d) Industrija gradbenega materiala

— za cementne peči, za apnenice, za tunelske peči v opekarski industriji, za proizvodnjo ognje-vzdržnega materiala — šamot.

e) Kovinsko-predelovalna industrija

— za kovaške peči, kalilne peči, žarilne peči, ogrevalne peči za stiskano robo in za toplo obdelavo;

— predgrevanje konstrukcij in elementov pred varenjem, napuščenje raznih varjenih konstrukcij in elementov;

— sušilne peči za lakiranje;

— peči za počinkanje.

f) Ostala industrija
— v prehranbeni industriji, za ekstraktorje, uparilce, kotle, sušilnice;

— v predelovalni industriji za predelavo umetnih smol, plastičnih mas in gume;

— za aparate za vulkaniziranje

— za sušilnice;

— za stiskalnice;

— za specialna ogrevanja posameznih delovnih mest — ogrevanje z žarčenjem.

2. Ostala potrošnja
V ostali potrošnji, t. j. široki potrošnji in neindustrijski dejavnosti lahko koristimo daljinski plin vsepovsod, kjer je potrebna toplotna energija.

a) V individualnih gospodinjstvih

— za kuhanje, za ogrevanje vode in za ogrevanje prostorov.

b) V neindustrijski dejavnosti
— v hotelih in za družbeno prehrano, za štedilnike vseh oblik, za kotle za pripravo hrane, za bojlerje za vročo vodo;

- v pekarnah;
- v pralnicah in sušilnicah perila;
- v bolnicah in šolah;
- v društvenih prostorih.

c) V obrti

— tu lahko uporabljamo plin za vse razne postopke, kjer je potrebna toplota, za ogrevanje delavnic, za pripravo tople vode itd.

Pri uporabi daljinskega plina je merodajna tudi cena. Analize, ki smo jih napravili, so nam pokazale sledeče:

— če uporabljamo v industriji namesto generatorskega plina daljinski plin, je daljinski plin cenejši za 20 do 40 % od generatorskega plina;

— če uporabljamo v industriji namesto električne toplote daljinski plin, je daljinski plin za 80 % cenejši od električne toplote;

— če uporabljamo v gospodinjstvu za primer gretja vode daljinski plin, je daljinski plin cenejši za 50 % od električne toplote in za 35 % od drv ali premoga.

Poleg ekonomskih prednosti, ki so izražene v denarju, imamo še nešteto drugih prednosti:

— daljinski plin prihaja do potrošnika po ceveh. Ni težav v zvezi z oskrbo z gorivom in ni težav z njegovim vskladišenjem;

— daljinski plin je brez žvepla, brez mehanskih nečistoč in brez vlage;

— potrošnja plina je možno pri uporabi regulirati in avtomatizirati, kar nam daje visok efekt izkoriščanja plina in kvalitetnejše proizvode.

— za transport daljinskega plina so potrebni manjši premeri plinovodov kot pri generatorskem plinu;

— daljinski plin izgoreva ekonomičneje od ostalih goriv;

— z uvedbo daljinskega plina v industriji, ki sedaj uporablja generatorski plin, se sprostijo in povečajo obstoječe kapacitete za hladilno vodo, komprimiran zrak in paro;

— sprostijo in zmanjšajo se delovna sila, kar pomeni zopet zmanjšanje investicij. Odpade potreba po čiščenju generatorskih vod.

— imamo čisto atmosfero, čiste vode, ni saj, ni nečistoč, poveča se higiena dela itd.

— odpadejo prevozi goriva po železnici, s čimer so proste kapacitete za druge prevoze in je s tem tudi potrebnih manj investicij v prevozna sredstva.

— v široki potrošnji dosežemo večjo brzino kuhanja in gretja. Odpade vskladiščenje in transport goriva od kleti do stanovanja. Ko imamo enkrat aktivirane gretce, odpade transport pepela in šlake. Odpade vsako vzdrževanje ognja.

— temperaturo predmetov in prostorov lahko avtomatsko držimo na zahtevani višini.

— plin lahko precizno merimo in ga plačamo tekoče za nazaj, medtem, ko plačamo trdna goriva običajno ob skupni nabavi v jeseni naprej. To nam daje stalno kontrolo nad potrošnjo plina in racionalno porabo plina.

Današnja potrošnja plina v svetu je tako v industriji kot v široki potrošnji ogromna. Navajamo kot primer, da porabi en član gospodinjstva, tam kjer imajo plin, letno:

v ZDA	1760 Nm ³ plina
v Avstriji	130 Nm ³ plina
v Franciji	120 Nm ³ plina

Dočim pri nas v Sloveniji pride le okrog 12 Nm³ plina letno na eno gospodinjstvo, kar je vzeto za Maribor, Celje in Ljubljano, kjer obstoječe mestne plinarne.

Daljinski plin je sodobna vrsta energije. Delo z njim v pogonu je enostavno in brez večjih manipulacij. Z uvedbo daljinskega plina je možen boljši razvoj industrije, obrti in predvsem pa komunalne dejavnosti, kar pomeni dvig standarda.

Boris Hren

Kam z žensko delovno silo?

S 1. januarjem letošnjega leta je pričel z delom »Zavod za zaposlovanje delavcev v Velenju, ki je prevzel prejšnje funkcije bivših občinskih posredovalnic za delo. Zavod za zaposlovanje je ustanova z lastnim finansiranjem in družbenim upravljanjem. Pred zavod se postavljajo naloge, ki jih določa zakon o službi zaposlovanja delavcev, predvsem pa:

— spremlja zaposlenost in potrebe gospodarskih in javnih služb o delavcih ter predlaga ukrepe za zaposlovanje delavcev, zlasti v zvezi z lokacijo gospodarskih objektov in razdelitvijo investicij, popolnim izkoriščanjem zmogljivosti gospodarskih organizacij, odpiranje novih obratov s komunalnimi in drugimi javnimi deli ter z razvijanjem dejavnosti, ki zaposlujejo več delavcev.

— posrednje pri zaposlovanju delavcev v skladu z njihovo sposobnostjo in strokovno izobrazbo

ter potrebami organizacij, ki so v skladu z družbenimi plani in planiranim povečanjem produktivnosti dela;

— pomaga mladini in odraslim pri izbiri poklica (poklicno usmerjanje), ki ustreza njihovemu nagnjenju in zmoglostim ter potrebam gospodarstva in javnih služb;

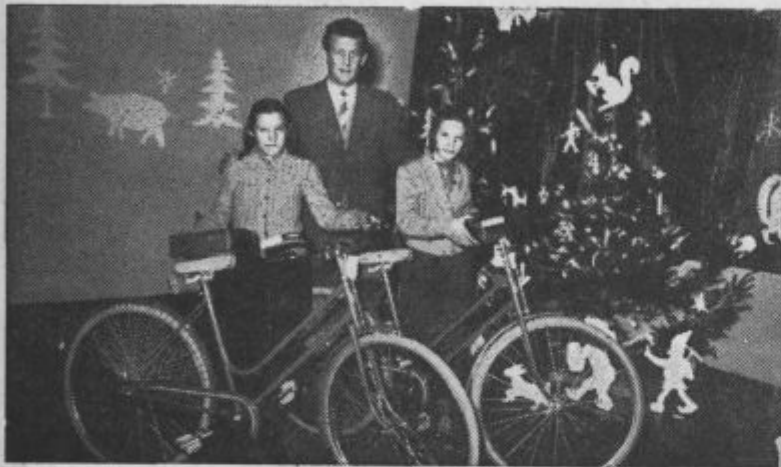
— skrbi za strokovno usposabljanje in prekvalifikacijo brezposelnih in invalidov;

— odloča o pravicah delavcev med začasno brezposelnostjo.

Poleg teh nalog so še druge naloge, ki jih mora izvrševati zavod po svojih službah v skladu s s predpisi.

Hitri razvoj težke industrije v Saleškem bazenu sprejema vsako leto večje število moške delovne sile v stalno delo, kar se predvsem odraža pri RLK, kakor tudi še pri nekaterih drugih podjetjih.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Obdarjeni otroci s predstavniki kolektiva

(Nadaljevanje s 6. strani)
 Perspektiva v sedanji luči kaže, da se bo v bodočih 5 letih industrija še povečala na račun zaposlovanja moške delovne sile. Takoj pri tem pa nastaja vprašanje, kam z žensko delovno silo in z doraščajočo žensko mladino, katere brezposelnost naglo raste ob razvoju težke industrije.

Ze sedaj obstaja vprašanje, kam spraviti žensko mladino, ki je v letošnjem letu dovršila 8-letno osnovno šolanje, nima pa pogojev za nadaljnji študij, niti se ne more vključiti v uk obrti, ker teh primanjkuje. Pred zavod za zaposlovanje delavcev se vsakodnevno pojavljajo novi problemi, ki terjajo hitre rešitve predvsem pri ženskah, katerih možje imajo kot nekvalificirani delavci majhne mesečne prejemke, žena, vdov z malo pokojnino ali brez pokojnine, žena, ki so socialno ogrožene itd. Nadalje nezakonske matere brez sredstev ter kakor smo že omenili doraščajoča ženska mladina, predvsem šibkejših družin. Problem glede teh, da se zaposlijo v obrtni dejavnosti, je težak, ker obrti na splošnem na področju občine primanjkuje in še ta ni v dovoljni meri razvita. Da bi lahko spoznali situacijo podrobneje, navajamo dejstva s številkami, ki bodo kot orientacija o nadaljnjem razmišljanju reševanja problema zaposlovanja ženske delovne sile. To ni vprašanje samo zavoda kot takega, ampak je to vprašanje, ki ga bo potrebno reševati v okviru celotne komune t. j. v okviru vseh gospodarskih organizacij in političnih činiteljev.

Vseh prebivalcev v občini Soštanj je okoli 22.236, od tega pa zaposlenih žena 6,24%. Predviden planski prirastek vsega prebivalstva po statistični analizi okrajnega zavoda za statistiko bi naj bil:

1962 23.200 ali za 965 prebiv. več
 1963 23.900 ali za 1665 prebiv. več
 1964 24.600 ali za 2365 prebiv. več
 1965 25.300 ali za 3064 prebiv. več

Ne glede na statistično analizo pa z ozirom na sedanji razvoj industrije pričakujemo večji prirastek prebivalstva, kakor ga predvideva statistična analiza.

Predviden prirastek ženske mladine osnovnih šol zadnjega letnika bo po sedanjih pokazateljih naslednji:

1960/61 87
 1961/62 114 ali za 27 učenk več
 1962/63 141 ali za 54 učenk več
 1963/64 202 ali za 115 učenk več
 1964/65 204 ali za 117 učenk več

V toku obdobja 1960/61 do 1964/65 bo predviden prirastek na ženski mladini za ca. 748 mladink. Pri gornjem številu smo upoštevali samo osme razrede osnovnih šol, nismo pa upoštevali število učenk, ki bodo zaključile osnovno šolanje vsled slabega zdravja ali umske zmožljivosti osnovno šolanje že v 6. in 7. razredu.

Vseh zaposlenih v občini Soštanj je okoli 7099, od tega žena 1387 ali 18,1%. To pokazuje veliko nesorazmerje, ki ni v skladu z razvojem gospodarstva in je logično, da je brezposelnost ženske delovne sile normalen pojav.

Po kvalifikacijskem sestavu je v naši občini sedaj trenutno zaposlenih žena:

delavk	uslužbenk
VK 11	VS 37
K 372	SS 290
PK 177	NS 189
NK 290	PU 23
Sk 850	539

Po panogah gospodarstva je ženska delovna sila zaposlena:

v industriji in javni upravi	896
v trgovini	103
v kmetijstvu	75
v gostinstvu	67
v obrti	219

Ze v letošnjem letu okrajne zbornice za trgovino obrt in in-

Ob novem letu smo se jih spomnili

Delovni kolektiv RLV je na pobudo sindikalne podružnice priredil v dneh praznovanja Novega leta prijetno presenečenje otrokom in ženam vseh tistih članov kolektiva, ki so se od leta 1945 dalje smrtno ponesrečili pri delu v rudniku. To so otroci različnih starosti, ki še nimajo svojega poklica, odnosno lastnih dohodkov za preživljanje.

V petek pred Novim letom se je zbralo v lepo okrašeni stranski dvorani Doma kulture v Velenju 15 mater in 24 njihovih otrok. Pričakali so jih predstavniki delovnega kolektiva. Orkester »Svobode« jim je zaigral pozdrav. Otroci so osupnili ob pogledu na praviljično okrašeno dvorano, oči so jim begale od mavričnih lučk na novoletnih jelkah, ki so segale do stropa, pa do daril, ki so ležala pod njimi. Ni čudno — na tem mestu so uzrle njihove oči predmete svojih srčnih želja, ki so jih pred nekaj dnevi boječe zaupali predstavnikom delovnega kolektiva RLV, katera sta jih obiskala na njihovih domovih. Da — tokrat so se želje uresničile, tudi tiste, ki so se njim samim zdele nedosegljive. Dvojčice Cvetka in Majda, ki imata skoro uro hoda v šolo v Velenje sta uzrli ob steno prisljenjena dva ženska »Rogova« kolesa — prav taka iz njihovih sanj. Sedemletna Mirca

pa je pogledovala manjše žensko kolo — plave barve, prav tako in mogoče tudi tisto, ki ga je videla v izložbi in si ga zaželela. Saj je to željo zaupala tistemu, ki jo je prišel obiskat v imenu kolektiva rudnika — mogoče je prav zanjo. Ko so sedli za mize, jim nudene dobrote niso šle prav nič v slast, tudi tistih nekaj pozdravnih besed predstavnikov kolektiva niso mogle predramiti presenečenih otrok. Veliki trenutek je nastopil, ko je predsednik sindikalne podružnice stopil k darilom in začel klicati imena otrok in jim izročati darila.

Otrokom je bilo razdeljeno 8 parov smuč, dvoje sank, 14 parov čevljev, tri normalna ženska dvokolesa, 9 toplih bund, 5 puloverjev, 4 zimski plašči, 3 trenirke ter razna drobna konfekcija in nekaj meterskega blaga. Med darili so bile tudi štiri lutke in za vsakega nekaj slaščic.

Ta, za kolektiv skromna darila so razveselila srca teh otrok in njihovih mamic, prav tako pa so razveselila nas vse, ves delovni kolektiv, ki ne more in ne sme pozabiti tistih, ki so pri svojem rednem delu zase, za svojo družino in za našo socialistično domovino izgubili življenje.

Mar ni tak spomin nanje najlepši, najbolj human in najbolj socialističen?

dustrijo v Celju zaznamujejo okoli 400 mladink, ki so v letošnjem letu ali pred nekaj leti završile osnovno šolanje, pa jih zbornice niso v stanju vključiti v uk z ozirom na pomanjkanje obrti, niti se jim ni mogla najti primerna zaposlitev. Precejšnji del teh je iz področja naše občine.

Od prijavljenih brezposelnih je pretežni del nekvalificiranih, kar je še težavneje pri zaposlitvah. Ne glede, da ima vsaka žena in mladinka, ki je prijavljena za delo, pravico do dela, se jim zaposlitev ne more nuditi, ker ni na razpolago delovnih mest.

Stanje brezposelnih žena in ženske mladine je po kvalifikacijskem sestavu dosedaj naslednje:

Delavk	Uslužbenk
K 15	SS 8
NK 184	PU 6
Sk. 199	14

Z ozirom na socialni sestav je od tega skupnega števila prijavljenih žena 40% socialno ogroženih, katerim bi se morala nuditi čimprejšnja zaposlitev. 30% je socialno šibkih, ostale pa so prijavljene, ker pač iščejo zaposlitev, do katere imajo pravico.

Nezaposlenim ženam in ženski mladini, ki izpolnjuje pogoje za denarno nadomestilo v času brezposelnosti in ki imajo tudi pravico do zdravstvenega varstva, se iz sklada tuk. zavoda izplačuje denarno nadomestilo in zdravstveno varstvo. Za prvo polletje letošnjega leta je Zavod izplačal v ta namen 1.410.000 din. Za drugo polletje pa bo znesek še enkrat večji, ker je pred vrati zimska sezona in bodo žene, ki so bile sezonsko zaposlene, prišle v poštev za prejem denarnega nadomestila. Če bi bila možnost zaposlitve žena, bi se lahko sredstva, ki se izplačujejo za nadomestila in zdravstveno varstvo, uporabi-

la za druge namene, n. pr. za odpiranje novih delovnih mest in podobno.

Petletni plan perspektivnega razvoja naše občine načelno ne prikazuje možnosti zaposlovanja ženske delovne sile in se torej ni mogoče v tem primeru na perspektivni plan oslanjati v pogledu konkretnega planskega zaposlovanja žena in ženske mladine. Zato bi bilo nujno potrebno na osnovi razvijajoče se težke industrije pristopiti k ustanavljanju lažje industrije, kar petletni plan gospodarskega razvoja konkretno ne predvideva, in to predvsem take industrije, v kateri bi se lahko izključno zaposlila ženska delovna sila.

Glede nadaljnega zaposlovanja žena in ženske mladine v prihodnjih letih pri sedanjem stanju našega gospodarstva v naši občini lahko računamo samo še pri Tovarni gospodinske opreme v Velenju, Tovarni usnja v Soštanju in pri Chrom-metal v Velenju, vendar bodo tu zaposlitve manjšega značaja in s tem še ne bo rešeno vprašanje večjega zaposlovanja.

V gospodarskih organizacijah v naši občini je še precej delovnih mest, na katerih bi lahko delala ženska delovna sila, so pa to delovna mesta zasedena z moško delovno silo. S pravilno ocenitvijo delovnih mest bi gospodarske organizacije lahko zaposlile žensko delovno silo, moška delovna sila, ki je sedaj na lažjih delovnih mestih, pa naj bi se zaposlila na težjih delovnih mestih.

Mnenja smo, da se morajo s to problematiko seznaniti vsi kolektivi gospodarskih in družbenih organizacij, razpravljati in skušati skupaj z upravo Zavoda in svetom Zavoda omiliti vprašanje brezposelnosti žena, predvsem pa ženske mladine.

Franjo Čepin

ZAHVALA KOLEKTIVU

Nemalo me je presenetilo že tretje darilo, ki mi ga je poklonila sindikalna podružnica rudnika lignita Velenje. Ob tej priliki se iskreno zahvaljujem celotnemu kolektivu za pozornost in skrb tako za 1. maj, 3. julij in za novo leto. Cloveku, še prav posebno bolniku, je prijetno, če ve, da ima poleg sebe nesebične tovariše, ki ga niso pozabili.

Samo v par besedah bi vam rad pojasnil, kako sem si nakopal to bolezen nad seboj. V prejšnji številki »Rudarja« je bil objavljen članek ing. Kajfeža o nesrečnem Glinškovem klancu. 13 prometnih nesreč je bilo samo v letu 1961. Med temi nesrečniki, ki so se ponesrečili na tem »zloveščem« kraju, sem bil tudi jaz. Bil sem težko poškodovan in se moram zahvaliti samo požrtvovalnemu osebju kirurškega oddelka v Celju, predvsem dr. Strokolu za vso pomoč, ki so mi jo nudili. Tudi tov. Hudobrezniku za takojšen prevoz iz kraja nesreče v bolnico sem dolžan zahvalo. Za vse nadaljne zdravljenje pa sem iz vsega srca hvaležen dr. Fijavžu.

Nepričakovana nesreča mi je pustila trajne posledice. Pri hudem udarcu mi je počila lobanja. Štirinajst dni sem ležal v nezavesti. Vzelo mi je vid in sluh. Za dalj časa sem bil priklenjen na posteljo. Ni lahko ležati nepremično in strmeti v stene in strop ter čakati na milost in požrtvovalnost postrežnic.

Spominjam se povorke za 3. ju-

lij. Ležal sem negibno na ležalnem stolu na balkonu. Zagledal sem tovariše, ki so šli v rudarskih uniformah mimo mojega stavanja. Spomnil sem se tudi moje lepe črne uniforme. Visela je v omari čista, polikana, pripravljena... jaz pa sem ves nebojčen komaj čakal na nekoga, da bi mi pomagal napraviti vsaj par korakov. Ves žalosten, s solzami v očeh sem spoznal, da sem postal družbi nekoristen, da ne spadam več med kolektiv, med svoje zdrave tovariše. Počutil sem se osamljenega in bilo mi je hujše kot vse tiste bolečine, ki sem jih prestopal, ko sem ležal na cesti v mlaki krvi.

Vem, da delam krivico, če govorim o osamljenosti! Saj tu so tovariši, ki niso pozabili name. Ne morem vam povedati, kakšno zadovoljstvo in sreča me navdaja, ko se spomnim, da me niste pozabili in črtali iz svoje srede. Nikoli ne bom pozabil tov. Tekavec Jožeta, ki se je sam od sebe ponudil za odvzem krvi, če bi mi bila le-ta še potrebna. To je neprecenljivo človekoljubno dejanje.

Tudi nepričakovan obisk tov. Škarja Franca, Volk Jožeta in Tekavec Jožeta mi je dal novih moči in zavest, da med kolektivom nisem pozabljen. Zelo hvaležen sem vsem! Tovariši, moja edina in srčna želja je, da pridem čimprej zopet na svoje delovno mesto, med vas, ki mi pomenite vse!

Se enkrat moja srčna hvala za vse, česar sem bil deležen!

Ob koncu bi morda rad samo pripomnil še par besed v zvezi z nesrečami, ki so kar preveč pogoste med nami. Rdeča lisa na Glinškovem klancu, katero je že zdavnaj zmil dež, ki je že zdavnaj ni več, naj bo vseeno opomin na nevarnost, ki preži še prav posebno na tem kraju na vas. Spomnite se na moj slučaj, bodite skrajno previdni, kajti domovina in seveda naš kolektiv hoče zdrave in sposobne ljudi, saj so le-ti zmožni premagovati vsakodnevne težave. Samo zdrav boš lahko mnogo doprinesel družbi, svoji družini in tudi sam sebi.

Grabnar Jože

VOJAKOVE NOVOLETNE ZELJE

V naše uredništvo je prišlo pismo rudarja — vojaka Ivana Bolšec, ki služi vojaški rok v sosednji republiki. Ker je v pismu čestitka, ki je namenjena celotnemu kolektivu našega podjetja, jo objavljamo.

Vsem rudarjem, uslužbenecem in direktorju rudnika lignita Velenje želim srečno in kar se da uspešno novo leto 1962. Želim si, da bi bil čimprej spet med vami in po svojih močeh doprinesel k novim uspehom našega podjetja.

Srečno!

Med novoletnimi čestitkami, ki smo vam jih posredovali v našem časopisu je pomotoma izostala čestitka Zveze vojaških vojnih invalidov. Zato jo z nekoliko zamude objavljamo v tej številki.

SVOJIM ČLANOM, KAKOR TUDI VSEM VELENJČANOM ŽELIMO VSE NAJBOLJŠE V NOVEM LETU
OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVVI VELENJE

Kaj moramo vedeti o vožnji z motornimi vozili v zimskem času?

ZAGANJANJE MOTORJA

nam dela v zimskem času precej preglavic. Vedeti moramo, da je akumulator pozimi precej občutljiv. Zaradi nizke temperature nam da precej manj toka kot poleti. Zato moramo z njim ravnati pozimi še bolj previdno kot v letnem času. Zaganjanje naj bo zelo kratko. Pripiralno loputo za zrak zapremo in dodamo še malo plina, kar poleti ni potrebno. Če nam zagon po nekajkratnih poskusih ni uspel, poiščimo vzrok. Pregledali bomo, če se ni v razdelilni kapi nabral kondenzat vode. Očistimo vse kontakte razde-

lica in prekinjevalca. Pri zaganjanju motorja ne smemo pozabiti na sklopko. Držimo izključeno, da na ta način razbremenimo zaganjač. Olje v menjalniku je zaradi nizke temperature zelo gosto in če sklopke ne držimo, dodatno brez potrebe obremenjujemo zaganjač in akumulator.

Ko smo motor zagnali, TAKOJ zapremo loputo za zrak, da nam ne prihaja preveč goriva v valje. Mazanja pri hladnem motorju,

ker je olje še trdo, nimamo, prevelike količine goriva pa bi nam sprale še tiste ostanke plasti olja v valjih.

OGREVANJE MOTORJA

je v zimskem času tudi otežkočeno. V to svrhu moramo imeti pokrov nad motorjem pokrit s prevlekami. Ogrevanje bi v zimskem času trajalo 10 minut, na prostem pa še veliko več. Zato ni priporočljivo ogrevati motor na mestu, pač pa tako, da takoj po zagonu motorja krenemo z vozilom na vožnjo. Vendar ne vozimo tako, kot bi bil motor že ogret. Z vozilom vozimo največ v drugi prestavi pod minimalnim plinom. Tako bomo motor najhitreje ogreli. Šele ko je po cca 10 minutni vožnji motor ogret, lahko hitrost povečamo in nadaljujemo z normalno vožnjo, še vedno pa ne prehitro. Ne smemo pozabiti, da se olje še ni dovolj ogrelo in da mazanje še ni normalizirano.

Včasih se nam pa lahko zgodi, da motor ugasne, čim hočemo kreniti z mesta. Takoj zatem ga brez težkoče zopet zaženemo. To pa v večini primerih ni krivda na motorju. V zimskem času nam lahko zamrznevo tudi zavore. V tem primeru jih moramo odtaliti. V ta namen snamemo pokrov na kolesu in kolo segrejemo s prižganim papirjem. Zavore pa nam ne bodo zamrzile, če ne bomo uporabljali ročne zavore. Ko parkiramo vozilo, NE ZATEGNEMO

ročne zavore, če ni ravno nujno, pač pa zavarujemo vozilo tako, da postavimo ročico menjalnika v lego prve prestave ali v prestavo vzvratne vožnje.

Kot sem že omenil, je segrevanje motorja v zimskem času otežkočeno. Prav tako tudi z mazanjem motorja v začetku vožnje, dokler se ne segreje tudi olje v motorju. Iz tega sledi, da se moramo varovati kratkih voženj. Na kratki vožnji dolgi cca 6 do 8 km, se nam motor sicer ogreje, olje v motorju pa še ne. Posledica tega je ta, da se mazanje še ni normaliziralo. Vozilo parkiramo, motor se zopet ohladi. Če si te tako zvrne kratke vožnje sledijo večkrat, smo takorekoč prevozili precej poti ob nezadostnem mazanju, kar pa je, kot vemo, zelo škodljivo za motor. Zato naj velja nasvet: Izmlkajmo se kratkih voženj v zimskem času, če se nam motor v vmesni dobi povsem ohladi!

HLAJENJE MOTORJA

je v zimskem času dovoljno tudi pri vozilih s slabimi hladilnimi napravami. Pri motorjih z vodnim hlajenjem pa je hlajenje še preveliko. Vodi moramo dodati zaščitno sredstvo proti zmrzovanju — antifriz, hladilne odprtine, odprtine na karoseriji pa moramo prekriti s prevlekami.

Na vozilih (nekaterih) imamo tudi napravo za izmivanje prednjih šip. Da nam voda v vrečkah ne bo zamrznila, ji dodamo 10 % špirta.

Denimo, da smo motor in ostalo v grobem obdelali. Odpeljemo se na vožnjo. Tu pa se pričnejo druge nevšečnosti. Vožnja v zimskem času je zaradi snega naporena in nevarna. Predpogoj varnejše vožnje, nikakor pa ne povsem varne vožnje, so snežne gume, ki so zelo koristne v na novo zapadlem snegu, manj pa na zvoženem ali celo na poledici.

Vedeti moramo, da vozilo manj zanaša, če je obremenjeno, kot pa če je v njem voznik sam. Sopotnik naj sedi vedno zadaj. Če vozimo po strmini navzgor, ne smemo dodajati preveč plina, ker začnejo kolesa drseti, pač pa samo toliko, da motor lepo deluje z zmernim številom obratov. Najbolje je, da na strmini brzine pretikamo, pač pa da izberemo že pod strmino tisto prestavo, ki je potrebna, da obvladamo strmino.

Če obstanemo z vozilom v snegu, si pomagamo z lopato, če te nimamo postavimo pod obe zadnji (ali prednji) kolesi nalomljene veje ali pregrinjala, ki jih imamo na tleh vozila. V takem primeru je pri speljevanju z mesta važno predvsem to, da naravnomo prednji kolesi. Čim tega ne bi storili, nam lahko vozilo zanese. Pri izpeljevanju ne smemo dodati preveč plina, ker začne v tem primeru vozilo zanašati ali pa kolesa zopet drsijo. Najbolje je, če bomo izpeljali z mesta v DRUGI prestavi. Če pa imamo sopotnika, (Nadaljevanje na strani 11)

Wobu pridobitev

Ali ste že slišali o višinskem soncu v Velenju?

»Kako? O višinskem soncu?« si rekel.

»Da!«

»Kje neki?«

»Saj se ti vendar meša!«

»Nikar ne govori tako! Pravo, pravcato višinsko sonce so hranili v prostoru poleg novega jaška v Prelogah!«

Avtobus je gladko zdrčal po nekoliko zasneženi cesti in že sva pred novim jaškom. Vratar nama prijazno pokaže, kje je ta nenavadni prostor. Kdo bi si vendar mislil! Višinsko sonce na ravnini vendar je tako! S prijateljem sva stala v prostoru, kjer je na vsaki strani montiranih na ogrodju kar štiriindvajset takih sonc.

»Postaneš lepo rjav, poveča se ti delovna sposobnost in...«

»Kaj še?« sem nenasitno vprašal.

»Tudi tvoji možgani neka pridobijo...«

»Tako?«

»Pomisli vendar na mladino, žene in matere! Vseh teh doslej tu še ni bilo!«

»Kako vendar! Saj niti vedeli niso.«

»In vendar človek želi v življenju človeku največ lahko le zdravja. Toda ne gre le za delovno sposobnost, dragi moj! Pomisli na rahlične otroke, na revmatizem in gripo. Da ne govorim o raznih ozeblinah!«

»Kaj, vse to zdravijo tale višinska sonca?«

»Seveda! Zakaj bi jih sicer nabavili!«

Prav v tistem trenutku je prišlo iz kopalnice 24 rudarjev, ki so se lepo v vrsti izpostavili ultravioletnim in infra rdečim žarkom. Tu so bili prvič. Zato tokrat le minuto in nič več.

»Ti, kolega, nikar se ne nagibaj tako naprej!« je opozoril nadzorujoči. »Ne želimo ti škode, čeprav vemo, da bi bil najprej rad zagorel v obraz!« Kolega se je nasmejal in se je hitro zravnal. Tako so storili tudi drugi. Danes so tu prvič. Še enajstkrat bodo prišli.

»Kako blagodejno vpliva!« je dejal zadnji, ki se je pomaknil naprej, kajti majhna lučka je utripala takt korakov in tako opozorila, da je prvega sončenja konec.

Zapustila sva prostore. »Vidiš, po dveh mesecih lahko spet pridejo iskat zdravje«, mi je dejal. Sam pa sem mislil: Zakaj ne bi višinskega sonca izrabili še naši otroci, naše žene in matere.

Se enkrat me je prijatelj počul. »Ti«, mi je rekel. Da se pravilno razumeva. Sem lahko pri-

hajajo vsi popolnoma zdravi ljudje. Ostali pa je pod zdravniškim nadzorstvom! Nasmejal se mi je, ker je vedel, da bom zadevo o višinskem soncu v Velenju presnel na papir.

»Bom«, sem sklenil. Gre vendar za zdravje in delovno sposobnost naših otrok in žena.

»Kdaj pa bi bili prosti ti prostori?« sem še vprašal.

»Menim, da bi to lahko uredili vsak ponedeljek in četrtek«, mi je hitro odgovoril. Torej, v ponedeljek in četrtek za mladino in žene!

Tako 24 višinskih sonc čaka. Čaka, da bo obsijalo človeka od obeh strani in mu vrnilo zopet delovno sposobnost. Toda, tudi zagorel obraz je vedno lepo pogledati. Zato izrabimo sonce v rudarskem mestu, ki tudi pozimi izžareva pomembno energijo in jo daje delovnemu človeku.

Avtobus je že čakal. S prijateljem sva se odpeljala. V prostoru pa je še vedno utripal signal, kjer hranijo višinsko sonce. »Tudi jaz bom šel!« sem sklenil. Rad sem rjav in še bolj rad — zdrav!«

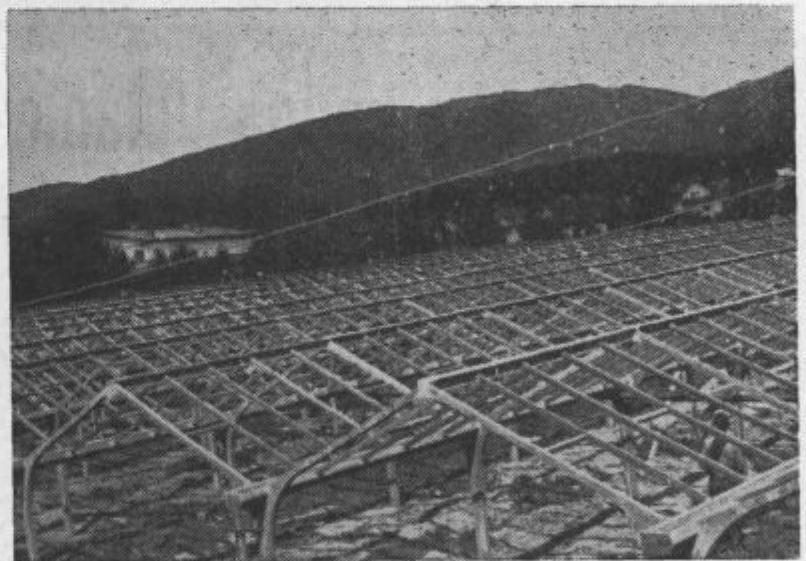
Bomo res jedli aprila paradižnik?

Takšno vprašanje stavi marsikdo ob pogledu na velik rastlinjak na nasprotni strani parka. Drugi doda prav zbadljivo: »Seveda, v tubah.« No pa pogledjmo v notranjost tega objekta.

Objekt rastlinjaka ima 4000 m² površine, od tega odpade okrog 3200 m² na koristno površino, ostalo pa zavzemajo nosilci in prostor ob grelnih ceveh. Rastlinjak je namenjen predvsem pridelovanju zelenjave za zimske in prve pomladanske mesece, ko zmanjka zaloga tudi na primorskih tržiščih. Zato je potrebno umetno urediti pogoje, da rastline dobijo potrebno toploto za svojo rast in dozorevanje plodov. V ta namen je celoten rastlinjak ogrevan s toplovodnim ogrevanjem. Kot grelni element služijo cevi v premeru 90 mm. Te cevi so nameščene na posebnih podporah, ki so pritrjene na nosilno konstrukcijo. Cevi je nad 12 km. Gotovo boste rekli, da je to pomota — pa ni. Le pogledjte v notranjost in se boste prepričali. K temu moramo

pristeti še grelne cevi, ki so položene v zemljo. Teh je okrog 900 m. Položene so v oddelku za vzgajanje sadik in v oddelku za kumarice, kjer je potrebna poleg toplega zraka tudi topla zemlja. Če po drugi strani pogledamo projekt, vidimo, da je za ogreva-

nično, paradižnikove sadike, katerih je okrog 12.000 in jih bodo do 1. januarja 1962 že presadili v veliko halo, kjer bodo po predvidevanju strokovnjakov prvi plodovi dozoreli v aprilu. Tudi kumarice nič ne zaostajajo za sadikami paradižnika. Seveda s tem že

Rastlinjak med gradnjo

V soboto, 6. 1. 1962 sem obiskal večerno kino predstavo. Film, ki je bil dobro obiskan, saj je bila dvorana skoraj polno zasedena, ni zaslužil tega, kar so predvajalci z njim storili. In občinstvo tudi ne. Poleg tega, da je bil film nasilno skrajšan vsaj za 10 — 15 minut, so predvajalci filma ob koncu predstave, ko je bila še skoraj polovica ljudi v dvorani, pogasili vse luči, tako da smo morali iskati izhod iz dvorane v popolni temi. Vprašujem, ali je tak odnos do občinstva pravilen in korekten.

nje tega rastlinjaka potrebno okrog 1.200.000 Kcal/h. To je precejšnja količina toplote, če upoštevamo, da je to ena petina vseh porabljenih kalorij za ogrevanje Novega Velenja.

Objekt je v glavnem dokončan. Zaključna dela se vrše še na montaži toplovodnega ogrevanja. Prav tako zaključujejo delo tudi pleškarji. V oddelku za vzgojo rastlin pa že naglo rastejo sadike. Kakšne neki? Paradižnikove. Res-

ni izpolnjen ves asortiman. Poleg gornjega nameravajo saditi še solato, karfižolo in fižol. Tudi naglejnom so odmerili prostor, tako da bo pogled čez kakšen mesec, ko bo zasajen ves prostor, res ester in lep.

Do aprila prepustimo nergačem veselje, potem pa je vrsta na vseh tistih, ki žele popestriti jedilnik s svežo solato in zelenjavo — seveda po zmernih cenah!

Zohar Vali

Na pobudo društva rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov in s pomočjo uprave rudnika Velenje, se obnavlja stari velenjski grad že od leta 1957 z namenom, da se ohrani grad kot kulturno-zgodovinski spomenik.

Stoji na hribu in daje obeležje Velenju.

Za obiskovalca Šaleške doline in za domačine je grad lepa izletna točka, od koder je razgled po vsej Šaleški dolini in na novo Velenje.

Prva stavba gradu se omenja v XII. stoletju in še danes vsebuje, čeprav je bil večkrat obnovljen in dozidan, elemente srednjeveške-gotske arhitekture. Dobro je ohranjen in razviden obrambni sistem gradu.

Da bi grad služil določenemu namenu, bomo v njem ustanovili

V Velenju bo muzej slovenskega premogarstva

premogarski muzej, ki ne bi imel samo krajevnega pomena, temveč bo postopoma postal muzej slovenskega premogarstva.

V letu 1958 smo sklicali poseben sestanek predstavnikov premogovnikov v Sloveniji, na katerem je podpisana ustanovna

listina »Muzeja slovenskih premogovnikov«.

Zato zbiramo predmete s katerimi so po slovenskih premogovnikih pridobivali premog, predmete o načinu pridobivanja premoga, geološke in tektonske opazoritve premogarskih slojev v Sloveniji, prav tako tudi predmete, ki demonstrirajo kulturno-družabno življenje rudarjev premogarjev, prav posebej pa še dokumente o revolucionarni dejavnosti in dokumente iz NOB rudarjev v Sloveniji.

V načrtu je, da bi v samem gradu bili razstavljeni zgoraj omenjeni predmeti, dočim bi v hri-

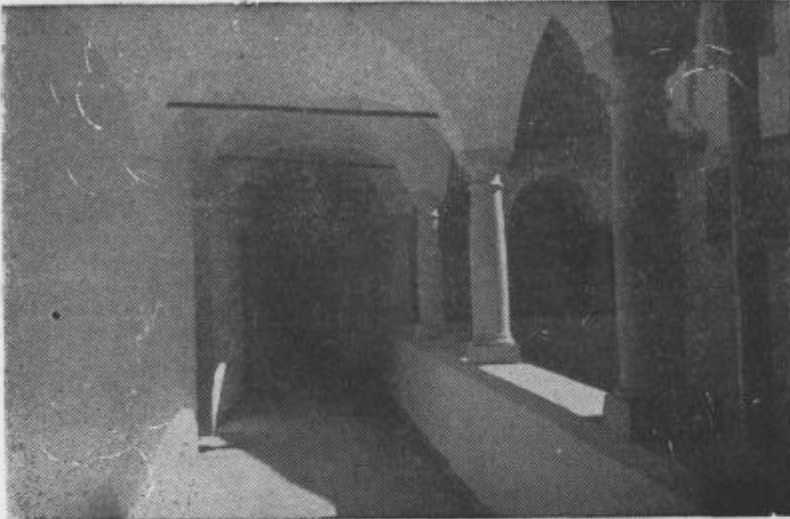
bu pod gradom v rovih ponazorili rudnik v naravni velikosti in načine pridobivanja premoga v Sloveniji včeraj in danes.

Poleg premogarskih muzealij zbiramo tudi etnografske predmete iz področja, katero gravitira na Šaleško dolino.

Poseben del razstav pa naj bi pokazal dejavnost rudarjev v NOB in še prav posebej razvoj NOB v Šaleški dolini.

Na omenjeni način bo grad, ki je bil nekoč znamenje tlačanstva, ohranjen in prijetna izletniška ter kulturna postojanka v našem kraju.

A. Zavolovšek

Velenjski grad se spreminja v muzej

Zaplešite z nami!

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« Velenje je priredila plesno šolo družabnih plesov pod vodstvom plesnega mojstra Simončič Ludvika iz Maribora. Prvi tečaj standardnih plesov, ki je pričel v novembru posebej za mladino in za starejše osebe in zakonce bo v tem mesecu končan. Udeleženci so s tečajem zelo za-

dovoljni saj jih je priznani mojster z vso skrbnostjo naučil že plesati počasni valček, fokstrot, pasadobl, tango, blus, valček in polko.

Sedaj pričnemo s tečajem latinsko ameriških plesov kot so sucu-sucu, cha-cha-cha, rumba, samba in še nekateri. Mladincev je vpisanih že polno število, lahko bi pa še sprejeli nekaj parov starejših oseb in zakoncev, ki še teh plesov ne obvladajo ali se želijo v njih izpopolniti.

Prijave se sprejemajo vsak četrtek ob 19. uri do 25. januarja v stranski dvorani Doma kulture v Velenju pri vodji tečaja.

DPD »Svoboda«

Mladinska knjiga Velenje nudi nova leposlovna dela

Moč brez slave od Franka J. Hardya je prvi roman pri nas, s katerim vam predstavljamo sodobno avstralsko književnost. Je roman o energičnem in preračunljivem Johnu Westu, človeku, ki si je zadal za življenjsko nalogo, da bo postal najmočnejši človek v Avstraliji. V stremljenju za bogastvom in močjo se poslužuje vseh najokrutnejših sredstev, tiranizira svojo okolico in družino. Res se povzpne do neomejene oblasti, svojo kriminalno preteklost skuša izbrisati z denarjem in nasiljem, podredi si oblast, politične stranke, postane oboževalec fašizma in nazadnje bi res lahko postal krvnik ljudskih množic, ko bi klavrno ne propadel v konfliktu z naprednimi političnimi skupinami in z delavskim razredom.

Moč brez slave je družbena in politična podoba sodobne Avstralije, naprednih gibanj in neprikrite ljubezni do delavskega razreda. Nevsljivo in zanimivo spremlja pisatelj utripanje velikih družbeno-političnih dogajanj doma in v Evropi ter nam tako slikovito prikaže docela nov svet. Roman Moč brez slave je zaslovel po vsem svetu.

Zorana ledina od Mihaila Solohova je roman, ki ga pri nas ni treba predstavljati. O njem in zanj zadosti govorijo njegova dela. Poznamo jih po prevodih in po filmih, pa bodisi monumentalno epopejo »Tih Don« ali pa kratko novelico biser »Človekova usoda«. Pri Solohovu, neposrednem dediču ruskih klasikov realistov, je zlasti čutili izrazit poudarek na zunanem dogajanju, ne na notranjih labirintih človeške osebnosti. Njegovi junaki ne meditirajo sami zase, temveč delajo, pisatelj jih ne opisuje v dolgih, teoretičnih orisih, temveč sredi dogajanja, da se iz njihovih besed in dejanj odkrivajo njihove preproste ali zapletene narave. Vnovič pa je Solohov za Turgenjev in drugimi prisluhnil govoric narave in pokrajine, tako da se njegove osebe gibljejo v resničnem svetu in v konkretnem časovnem izseku.

Solohov je bil rojen leta 1905 ob Donu, tako da je bil z mlado dušo priča državljanske vojne, kot zrel mož pa spremlja boj svoje domovine za gospodarsko in socialno preobnovo. Zato se vsa njegova dela tako dosledno sučejo okoli človeka.

Knjiga o sedmih morjih — od Petra Freuchena. Pisatelj Peter Freuchen je eden največjih modernih svetovnih popotnikov in avanturistov, ki je bil mogoče med najbolj poklicanimi, da nam iz svojih intimnih spoznanj in neposrednih izkušenj napiše bogato knjigo, iz katere se nam živo in nazorno pokaže vsa veličina in vsestranost svetovnih morij in oceanov. PETER FREUCHEN je še sam doživljal zadnja reševanja dotlej skrivnostnih ugank v geografski podobi zemlje, sam je aktivno pomagal pri odkrivanju Arktike in svoje dragocene skušnje posređoval med drugim tudi Thoru Heyerdahlu, ko se je odpravil na znamenito vožnjo s splavom Kontikijem, zato je lahko v marsikakšnem poglavju svoje knjige spregovoril veliko bolj suvereno in neposredno kakor bi mogel kdo drug. Zato ni nič čudnega, da so njegovo knji-

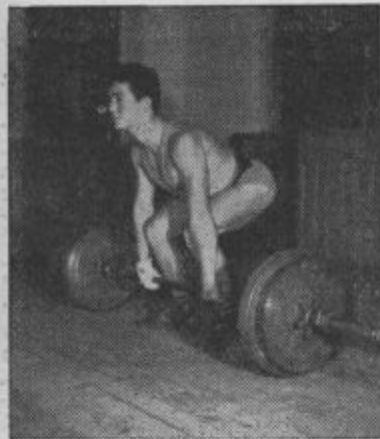
go, izdano v Ameriki, s takim navdušenjem sprejeli in nemudoma prevedli v Evropi, in to narodi, ki imajo na kupe domače literature o morju. Freuchenova knjiga je pisana poljudno, pa naj govori o še tako zamotanih problemih. Videti je, da avtorju ni šlo toliko za suho strokovnost, temveč da mu je bila zmeraj bolj pri srcu beseda, ki utegne prebuditi ljubezen do predmeta in zanimanje za njegovo veličastnost in nelzörpnost. Rajši je lahkoten, prijetno šaljiv kramljavaec kakor dlakocepski znanstvenik in številkar. Sam pravi, da je v knjigo, ki jo je pisal na daljnem severu, na Grenlandiji, zajel vsakega nekaj — malo znanstvenih dognanj in malo sanj, malo fotografije in malo fantazije v čemer je ravno čar sedmih morij.

V zbirki Finžgarjevih zbranih del je izšla IV. knjiga »Pod svobodnim soncem«.

DOPIŠUJ V NAŠ CASOPIS!

Dviganje uteži

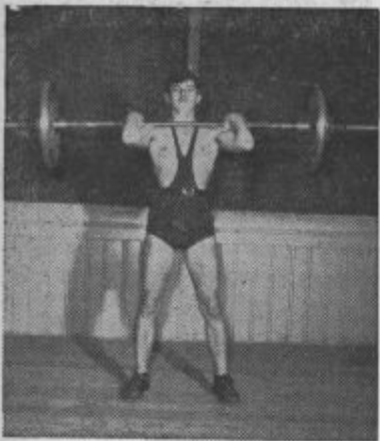
Sekcija dela v sklopu STVD »PARTIZAN-RUDAR« Velenje in šteje 15 članov. Vsi člani so zelo aktivni, saj so v sekciji že več kot 4 leta. Zelo perspektivni in najstarejši član sekcije SALEJ IGNAC se trenutno nahaja na odsluženju kadrovskega roka. Ostali člani trenirajo, odnosno so trenirali do prednedavnim vsak dan od 18. do 21. ure. Pri takem

Miletič v akciji

delu oziroma treningu so tudi v letu 1961 želi lepe uspehe v republiškem in tudi v državnem merilu.

Sekcija ni imela veliko nastopov v l. 1961, saj ta panoga športa ni tako razširjena, kakor nogomet, da bi v vsakem mestu bila kaka sekcija dvigalcev uteži. Naj omenim, da je v Sloveniji

Mnogo vaje in napora...

(Nadaljevanje z 8. strani) nam lahko on pomaga na ta način, da stoji na branik vozila ali pa vozilo malo potisne, kar se precej pozna.

Za varno vožnjo si moramo zapomniti tudi to: Na zasneženi cesti, še manj pa na poledeneli cesti NE SMEMO v nobenem primeru sunkovito zavirati vozila. Prav tako je nevarno, če hitro odvzamemo plin, zlasti če vozimo v tretji ali celo v drugi prestavi, čeprav vozimo z zmerno hitrostjo. V tem primeru opravi motor funkcijo zaviranja, rezultat je pa skoro isti. Najbolj nevarno pa je zaviranje ali odzemanje plina v ovinku.

Na koncu bi dodal še to. Če že vozimo v zimskem času, bomo vozili počasi in previdno. Pametneje pa je, da vožnjo v zimskem — nevarnem času odložimo na dni, ko bodo lepše ceste.

— Alojz Ferlin

samo osem sekcij, ki pa so v Piranu, Novem mestu, Kočevju in Ljubljani. Vsako tekmovanje je zaradi tega vezano z večjimi stroški.

Naša sekcija je imela v letu 1961 dva prijateljska srečanja s ŠD »Litostroj« iz Ljubljane in se je udeležila republiškega ekipnega prvenstva. Vendar pa je zaradi slabe organizacije in nepravilnega poteka tekmovanja »Težko atletska zveza Slovenije« to prvenstvo razveljavila.

Na republiškem in državnem prvenstvu posameznikov so naši člani dosegli najboljše uspehe od kar sekcija obstoji. Naj omenim nekaj glavnih uspehov naših dvigalcev:

KREVELJ POLDE je republiški in državni prvak v lahki kategoriji v mladinski konkurenci v lahki kategoriji.

JENKO MILAN je bil drugi na državnem mladinskem prvenstvu v lahki kategoriji.

KNEZ MANFRED je bil drugi na republiškem mladinskem prvenstvu in tretji na državnem mladinskem prvenstvu v lahki kategoriji.

MILETIČ TONE je bil tretji na državnem mladinskem prvenstvu v lahko-težki kategoriji.

V članski konkurenci na državnem prvenstvu sta naša člana zasedla:

KREVELJ POLDE osmo mesto in KNEZ MANFRED deseto mesto, kar je tudi lep rezultat.

ŠPORT

Sekcija je v letu 1961 kljub lepim rezultatom imela velike težave s prostori, saj so nas prestavljali iz prostora v prostor. Od 3. decembra pa smo takorekoč na cesti in zaradi tega ne moremo govoriti od tega dneva dalje o delu sekcije, ker se brez prostora ne more delati.

Če v kratkem Upravni odbor STVD »PARTIZAN-RUDAR« ne bo rešil ta naš pereči problem, bomo prisiljeni sekcijo razpustiti.

To pa bi bilo zelo nezaželeno in tudi zgrešeno, saj smo v letošnjem, kakor v preteklih letih želi lepe uspehe ne samo na republiških, temveč tudi na državnih prvenstvih. Smatramo, da bi razpustitev sekcije pomenilo zavreči vse tisto, kar smo dosegli pri našem delu in vse, kar bi še lahko dosegli.

Upamo, da se bo ta naš problem rešil in nam se bo omogočilo nadaljnje delo v tej, za Velenje že stari panogi športa.

Odbor

Velenjski dvigalci uteži na paradi za Dan rudarjev. Na čelu stopa zastavonoša Krevselj Polde, mladinski republiški in državni prvak v lahki kategoriji. →

Spet nekaj o namiznem tenisu

Namizni tenis ima v Velenju že precejšnjo tradicijo. Vneti pristaši tega lepega športa so se zbirali v stari čitalnici in tam merili svoje sposobnosti. Ko pa jim je ta prostor odvzelo podjetje »Gorenje«, je delo skoraj popolnoma zamrlo. Le še najbolj vneti mladi igralci so se od časa do časa zbrali v starem pionirskem domu, vendar večjih tekmovanj ni bilo.

Letos pa je STVD »Partizan-Rudar« sklenil, da se ta lepa panoga obudi. Velenjska Svoboda je odstopila prostor v kletnih prostorih kulturnega doma, najpomembnejše rekvizite pa je nabavilo društvo. Sprva je bil odziv precej slab, kasneje pa se je ob mizah nabiralo vedno več igralcev in to mladih. 16. in 17. decembra je bilo že izvedeno prvo tekmovanje v društvenem aktivu.

Šahovski zapisek

O delovanju šahovske sekcije, ki je v sklopu DPD »Svobode« Velenje smo že v »Rudarju« nekajkrat pisali predvsem o razvoju, težavah in tu in tam nekaj o uspehih.

Tokrat bom skušal prikazati delovanje šahovske sekcije prav v zadnjem obdobju v času »sezone«. Dober poznavalec rudarskega Velenja si ne bo bell glave: čemu »sezona«, ker bo takoj pomislil na življenje rudarjev, na njihovo delo v globokih rovih brez sonca.

Tekmovali so pionirji, mladinci in člani, nežni spol pa se je kljub vabilu slabo odzval, saj se je prijavila samo ena tekmovalka in seveda neoporečno zmagala. Med 12 pionirji je prvo mesto zasedel Kus, med mladinci (9) Bešter in člani (6) Vertačnik. To tekmovanje je imelo namen, da se sestavi moštvo, ki bo zastopalo barve velenjskega Partizana na meddruštvenih tekmovanjih. Obenem je pokazalo nadarjenost posameznikov ki bodo, ob skrbni vadbi, postali dobri namiznoteniški igralci. Škoda je le, da je bilo precej dobrih igralcev — študentov odsotnih. Po tekmovanju je igralcem čestital tov. Glavač in jim v kratkem nagovoru zaželel še mnogo uspehov, prvoplasiranim pa podelil lepe nagrade.

Vertačnik Janez

več kot tričetr štahistov je rudarjev.

Torej za to sezono je šahovska sekcija izdelala naslednji načrt:

- vključiti v šahovsko sekcijo čim več mladih šahistov in z njimi obdelati šahovsko literaturo;
- izvesti turnir za pridobitev IV. in III. kategorije in osvojitev naslova treh najboljših šahistov v Velenju, ki bodo tudi nagradjeni;

- vključiti se v občinska in okrajna tekmovanja. Omogočiti tudi ostala prijateljska tekmovanja s sosednimi šahovskimi sekcijami;

- organizirati simultanke in brzoturnirje.

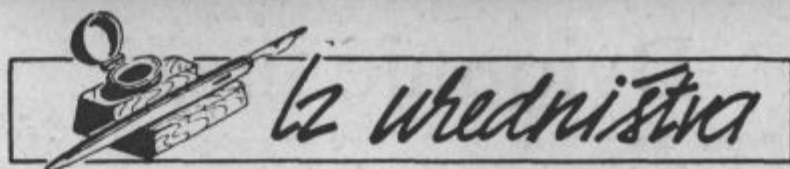
Program navidezno ni preobsežen, vendar pa bo izvršitev celotnega programa zahtevala precej truda odbora te sekcije. Potrebna bodo tudi finančna sredstva, ki jih pa sama sekcija nima, temveč je odvisna od prispevkov DPD »Svobode« Velenje.

Ko govorimo o programu, moramo podčrtati, da smo se ga že lotili in sicer s prireditvijo simultanke na 39 deskah dne 11. decembra preteklega leta v hotelu »Paka«. Nastopil je mladinski svetovni prvak Parma in je odnesel 28 zmag, 11 partij pa je remiziral. Za mlade Velenjčane je tak rezultat zaviden uspeh, ki naj služi kot spodbuda za vztrajno treniranje šaha. Vredno je omeniti tudi, da je ob tej osrednji prireditvi prisostvovalo večje število gledalcev ali bolje rečeno simpatizerjev šaha, kot doslej še nikoli.

Ne smemo pa prezeti tudi uspelega brzoturnirja dne 21. 11. 1961, ko smo povabili v goste udeležence polfinalnega tekmovanja za državno prvenstvo iz Dravograda. Ob tej priliki so prvi štirje najboljši šahisti s turnirja prejeli praktična darila. Naključje je hotelo, da so po prvo nagrado prejeli prvaki štirih republik. Zmagovalec tega turnirja je bil tov. Buljanovič.

V nadaljnjem delu smo sedaj pri drugi nalogi našega načrta. Šahisti se že pripravljajo za turnir za pridobitev IV. in III. kategorije. Toda žal število še ni zadovoljivo. Želimo, da se šahisti, ki se imajo namen prijaviti, to čimpreje store, ker zamudniki samo zavlačujejo turnir.

Na 17. redni seji je UO RLV obravnaval operativni plan za mesec december 1961, razporeditev vodilnih uslužbenecov po novi organizacijski shemi podjetja in razne zadeve, pri katerih je zlasti potrebno omeniti odpovedi delovnega razmerja delavki zunanje obrata Šuman Fridi, ki se je zoper odpoved pritožila in potrditev odločb o odstranitvi z dela za Konc Jožeta, gradbenega delavca — čuvaja in Slatinšek Ferdinand, kovača, ki sta bila zalotena pri težjem disciplinskem prekršku.

Na svoji 18. redni seji je UO obravnaval problematiko prodaje premoga na tržišču LRH. Težja situacija v prodaji premoga, ki je nastopila v letu 1961, zahteva gibčnejše ukrepe na tržišču. Zlasti je bila glede na povečano železniško tarifo otežkočena prodaja v oddaljene kraje. Zato je UO sprejel sklep, da se odobrijo bonifikacije v prodajni ceni glede na oddaljenost krajev. Te bonifikacije temeljijo na ekonomskem

računu, saj bi deponiranje premoga ob istočasnem izgubljanju tako pomembnega tržišča, kot je hrvaško in vojvodinsko, predstavljalo za podjetje večjo škodo, razen tega pa se to nanaša le na manjše količine premoga za široko potrošnjo.

Na svoji 19. redni seji je UO obravnaval razdelitev stanovanj. Obravnaval je predlog stanovanjske komisije RLV, o katerem je bil predhodno že obveščen kolektiv in tudi pritožbe zoper ta predlog stanovanjske komisije. V celoti je bilo porazdeljeno 95 stanovanj in garsonjer. Poleg tega so se obravnavale razne prošnje, katerih število je zlasti glede na Novo leto znatno naraslo. Tako je UO dodelil sindikalni podružnici RLV sredstva za novoletno obdaritev bolnikov in za novoletno obdaritev otrok pri delu ponesrečenih delavcev RLV in podelil nekaj manjših zneskov za pomoč pri novoletnih prireditvah na posameznih solah v šoštanjski občini. Sprejel je tudi operativni plan za mesec januar 1962.

OBNDARITEV OTROK PONESREČENIH RUDARJEV

V naše uredništvo je prišla žena srednjih let. »Bi lahko objavili v 'Rudarju' tole?«, me je vprašala in pomolila predme popisan list papirja. Preletela sem vrstice in ji odgovorila: »Zakaj pa ne!«

»Saj ne vem, kako bi se človek zahvalil za tako pozornost. Veste, 12 let je minilo, odkar mi je jama vzela moža in oni so se spomnili name in na moja otroka«, mi je vsa v solzah pripovedovala in kar žarela od hvaležnosti do rudniškega kolektiva.

Pa preberite, kaj je napisala:

»PRISRČNA VAM HVALA, TOVARIŠI!

Mrzlega zimskega dne nam je bilo prijetno toplo pri srcu. Sindikalna podružnica rudnika lignita Velenje nam je pripravila veliko presenečenje. Povabili so skupaj otroke in žene ponesrečenih rudarjev ter jih za dedka Mraza lepo obdarili.

Bridka je zavest, živeti brez očeta in moža, vendar zavest, da družba in naš rudnik skrbita za nas in nas moralno in materialno podpirata, je prav prijetno topla, za kar smo vam iz srca hvaležni.

Katrina presenečenje so nam pripravili tovariši iz uprave rudnika in vodstvo sindikalne podružnice! V lepem pozdravnem nagovoru so nas popeljali v pravljčni svet lutk, orkester Svobode pa je poskrbel za boljše razpoloženje.

Srce je polno zahvale za vse prejete darove in dobrote pri mizi. Prijeten razgovor s tovariši o vsakodnevnih skrbih in trdna obljuba, da bomo s pridnostjo dokazali zahvalo, ki jo čutimo do vas dragi rudarji, smo si zaželeli srečo v letu 1962 in se hvaležni razšli.»

Kerim Marija
z Vilijem in Olgico

Se ena zahvala:

Hvaležen sem Vam...

Iskreno se zahvaljujem za prejete darila, ki mi jih je podaril kolektiv Rudnika lignita Velenje kot bolnemu tovarišu ob novem letu!

TEKAVEC JOŽE

morate vsestransko pomagati, če bosta potrebovala vašo pomoč.»

Lojze je bil kar vesel, da pridejo enkrat ilegalni politični delavci, ker jih je že dolgo časa pričakoval. »Dobro je,« jim je odgovoril. »Kar naj prideta, bomo že poskrbeli za nju, da bosta na varnem in da ne bosta lačna. Res je, da sobe ne bosta imela prav dobre, ker bosta morala biti kar na kozolcu, pa upam, da bosta zadovoljna. Če bosta potrebovala pomoči, ju bosta tudi lahko dobila, saj so še trije drugi tovariši, ki bodo lahko pomagali, če bo potrebno.«

(Se nadaljuje)

Nemalo sem bil presenečen nad pozornostjo, ki mi je bila izkazana ob tej priliki. Ob prijetnih občutkih, ki me ob tem navdajajo, si želim samo eno, da bi bil čimprej spet v vaših vrstah.

Se enkrat prisrčna hvala!

Ramsak Franc

IZID NATEČAJA ZA NOVO GLAVO »RUDARJA«

Razpisa za novo glavo našega glasila, ki je bil objavljen v prejšnji številki časopisa, se je udeležilo osem kandidatov. Komisija, oziroma odbor je izbral od osmih osnutkov tri najboljše, ki jih je tudi nagradil. Te tri najboljše predloge so napravili Hohkraut Jože, Tekavec Jože ml., in Lovrenčič Stane iz Celja. Uredniški odbor je sklenil, da bo iz teh treh izbranih osnutkov sestavil novo glavo, ki bo najbolj odgovarjala našemu časopisu, to se pravi, predstavljala bo oziroma že predstavlja na eni strani delo v jami, na drugi strani pa panoramo Velenja — modernega mesta, ki je plod rudarjevih žuljev, v sredini pa napis glasila iz težkih črnih črk, kot je težko tudi delo v črnih rovih. Vse tri osnutke je združil in zrisal tov. Hohkraut Jože. Vse ostale osnutke pa bo uredništvo odkupilo.

Uredniški odbor

Če ležite si

K I N O

Od 17. do 19. januarja

»PRINC IN IGRALKA«, ameriški film

Od 20. do 22. januarja:

»BRATJE KARAMAZOVI«, ameriški film

Od 24. do 26. januarja:

»RODITELJSKI DOM«, ruski film

Od 27. do 29. januarja:

»IMITACIJA ŽIVLJENJA«, ameriški film

Od 31. januarja do 2. februarja:

»MARTIN V OBLAKIH«, domači film

Od 3. do 5. februarja:

»AVTOBUSNA POSTAJA«, ameriški film

»RUDAR«, glasilo delovnega kolektiva RLV — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik Jože Tekavec — Tehn. urednik Pavla Žargaj — Ostali člani: Franc Pristovšek, Alojz ing. Diaci, Marjan Sušteršič, Ivan Drev in Vinko Šmajš — Izhaja dvakrat mesečno — Tisk Časopisnega podjetja »Celjski tisk«, Celje — cena 20 din.

Personalne vesti

V MESECU DECEMBRU IN JANUARJU SO BILI SPREJETI V SLUŽBO PRI RLV NASLEDNJI:

V jamo:

Bolte Pavel, učni kopač; Friederšek Avgust, kopač; Cehner Franc, nakladalec; Vezovišek Viktor, nakladalec; Založnik Pankrac, nakladalec; Anžej Andrej, nakladalec; Zupanc Drago, električar; Kaudik Ciril, učni kopač; Krk Jože, kopač; Suster Ivan, jamski nadzornik.

Zunanji obrat:

Hliš Jakob, delavec; Janežič Oto, delavec; Belšak Janec, delavec; Ramsak Franc, delavec; Pokleka Herman, delavec.

Strojni obrat:

Plavčak Jože, delavec.

Obrat »EF«:

Petek Stanko, delavec; Vrablič Vladimir, ključ. strojnik.

V MESECU DECEMBRU IN JANUARJU SO ODSLI IZ PODJETJA:

Kamerički Jože, redna odpoved na lastno željo; Urbanc Jože, sporazumno; Kukec Jakob, po odpovedi podjetja; Slatinšek Ferdinand, disciplinsko odpuščen; Matičević Nikola, pogodbeno; Pisarnec Alojz, samovoljno; Gostečnik Vinko, na lastno željo; Djokič Maks, sporazumno; Skornšek Stane, sporazumno.

Spozne vihar

Med trkanjem je nekdo zaklical: Lojze ali spiš? Lojze odpril! Lojze je razmišljal, napejal ušesa in ugibal, da bi spoznal glas, ki ga je klical, a tega nikakor ni mogel spoznati.

»Ali naj se oglasim, ali naj bom kar tiho?«

Vstal je in stopil k vratom. Srce mu je močnejše udarjalo, ko je prijel za ključ, da bi ga obrnil in odprl vrata. Se enkrat je pomislil, kaj če so Italijani. Ali naj odpre ali ne? V glavi se mu je vrtelo. Z roko, ki je držala ključ, je obrnil in vrata so se odprla. Pred seboj je zagledal tri partizane, bili so močno oboroženi. »Dober večer!« se je oglasil Loj-

ze. »Smrt fašizmu!« so mu odgovorili. »Greste v sobo,« jih je povabil.

»Gremo!« so mu odgovorili, »s teboj se moramo nekaj pogovoriti«. Vstopili so in Lojze jim je ponudil stole, sam pa se je vsedel na posteljo in čakal, kaj mu bodo povedali.

»Ali veš, zakaj smo prišli?« se je prvi oglašil mlad, zagorel, srednje visok, močan tovariš, po imenu Smeli. »Prišli smo, da ti sporočimo, da prideta k vam jutri zvečer dva tovariša — politična delavca in bosta ostala pri vas nekaj dni. Poskrbeti jima morate varen prostor in hrano. Prišla bosta s posebno nalogo, zato jima